

Teško, a ne brezizhodno!

Delegati delavskega sveta DO IMV na 14. seji

Delavski svet je na seji 5. marca 1982 obravnaval in sprejel zaključni račun s poročilom o poslovanju delovne organizacije in poročilo o uresničevanju ukrepov za odpravljanje izgube. To je bila pika na i zelo široke javne razprave o poslovanju v letu, ki je bilo nedvomno najtežje v skorajda sedemindvajsetletni zgodovini Industrije motornih vozil. Čeprav je bilo s to sejo delavskega sveta sklenjeno formalno obdobje javne razprave, je le-ta razkrila celo vrsto stvari, ki so potrebne bolj poglobljene obdelave in analize, da bi v nadaljnjem obdobju sanacije odpravili glavne ovire in vzpostavili ugodnejše razmere za uresničevanje sanacijskih oziroma planskih usmeritev v letu 1982.

Na sejah družbenopolitičnih organizacij v tozdih in skupnih službah, zlasti pa na konferenci OO ZSS DO IMV,

ki je bila 4. marca, je bilo oblikovano stališče, da je potrebno nadaljevati z analizo poslovanja v letu 1981 in to s poudarkom na ugotavljanju doslednosti pri uresničevanju julija lani sprejetih ukrepov za odpravljanje izgube in zagotovitev uspešnejšega poslovanja. To stališče so z obvezujočimi sklepi potrdili tudi delegati DS delovne organizacije. V tem smislu smo se odločili, da kljub petdeset tisočim stranem gradiva o poslovanju v letu 1981, ki smo ga razdelili vsem dejavnikom v različnih fazah javne razprave, tudi v Kurirju povzamemo vse tiste elemente poročila o poslovanju, ki najbolj razumljivo ponazarjajo okoliščine, vzroke in posledice. V posebnih prispevkih podajamo vzroke izgube in del poročila o uresničevanju ukrepov za odpravljanje izgube.

1. PROIZVODNJA

Avtomobilske prikolic

Proizvodnja avtomobilskih prikolic v letu 1981 je bila bolj kot nikoli doslej motena zaradi slabe oskrbe z repromaterialom iz uvoza in od domačih dobaviteljev.

Plan in proizvodnja prikolic sta bila naslednja:

Že v začetku 1981 je prišlo do težav, tako da je Tovarna prikolic v Novem mestu prvih 6 dni januarja samo kompletirala prikolic iz nedokončane proizvodnje. Enaki zastoji so se ponovili v marcu, septembru in decembru.

Neobetaven začetek v januarju in zastoji med letom so

Tovarna	Plan	Sestavljeno	%	Predano	%	Ostalo v nedovršeni proizvod.
Novo mesto	15630	12.157	77,7	10.743	68,7	1.762
Brežice	4300	3.382	78,6	2.982	71,1	440
Belgija	10070	9.562	95,2	9.585	95,2	1.262
SKUPAJ:	30.000	25.101		23.310	77,7	3.464

povzročili, da nismo dosegli planirane količine in rezultat, kakršnega smo pričakovali.

Zaradi pomanjkanja repromateriala je v Tovarni prikolic Novo mesto bilo za 22 dni zastojev, v Brežicah 12 dni, v Belgiji pa niso delali 6 dni zaradi nerednih dobav garnitur iz Jugoslavije. Pri tem je upoštevano, da je v Tovarni prikolic Novo mesto v drugi polovici decembra redna proizvodnja delala le v eni izmeni.

Ob dejstvu, da proizvodnja občasno sploh ni delala, smo vse leto izdelovali nekompletne

prikolice za nedokončano zalogo. Takšne prikolice smo ponovno vračali na dokončevanje, pri čemer je bilo konstantno angažiranih približno 10 % proizvodnih delavcev. Zaradi zastojev v Tovarni prikolic smo izgubili 2-mesečno proizvodnjo ali blizu 2600 prikolic, v Brežicah pa več kot eno in pol mesečno proizvodnjo ali blizu 500 prikolic.

Če k realizaciji prištejemo navedene izpade, ugotovimo, da to pomeni 16,6 % manjšo proizvodnjo v Novem mestu, 11,6 % manjšo proizvodnjo v Brežicah in 2,5 % manjšo proizvodnjo v Belgiji.

Osebnih avtomobilov

V letu 1981 smo proizvedli 26.060 osebnih avtomobilov R-4 in 2.576 osebnih avtomobilov R-18, kar je za 17,3 % manj kot v letu 1980 in 24,5 % manj, kot smo planirali.

Na manjši obseg proizvodnje so vplivali zmanjšanje prodaje osebnih avtomobilov R-4 po kooperacijski pogodbi z Renaultom ter zastoji v proizvodnji zaradi pomanjkanja surovin in reprodukcijskih materialov iz uvoza in od domačih dobaviteljev.

Plan in proizvodnja osebnih avtomobilov:

Vrsta izdelka	Real. 1980	Plan 1981	Real. 1981	Indeks Real. 1981 / Real. 1980	Indeks Real. 1981 / Plan 1981	Nedovrš. proizv.
osebni avt. R-4	31.459	34.500	26.060	82,7	75,5	798
osebni avt. R-18	405	4.000	2.576	63,0	64,4	
ostali modeli	790	200	201	25,7	100	
SKUPAJ:	32.654	38.700	28.837	88,3	74,4	788

Pomanjkanje domačega in uvoznega reprodukcijskega materiala kot tudi kolekcij, ki jih dobavlja Renault po kooperacijski pogodbi, je imelo za posledico zastoje pri proizvodnji sklopov in delov ter pri montaži osebnih avtomobilov.

Zaradi naštetih vzrokov je montažni trak za proizvodnjo osebnih avtomobilov delal v času od 7. julija do 30. avgusta le v eni izmeni, od 23. julija do 14. avgusta so bili delavci proizvodnje III, IV, in V na kolektivnem dopustu. V letu 1981 je bilo pri montaži R-4 85.495 ur zastojev, 90 % teh zastojev je nastalo zaradi pomanjkanja karoserij (55.170 ur), pomanjkanja podov (3.911 ur) in okvare dvigalke (12.138 ur). To je povzročilo, da smo izdelovali nekompletna vozila, ki smo jih začasno skladiščili na platojih zunaj tovarne in jih pozneje, ko smo prejeli mate-

rial, ponovno vozili v tovarno na kompletiranje. Tako smo leta 1981 izdelali 19.440 nekompletnih vozil ali 69,78 % celotne proizvodnje R-4, ki smo jih pozneje dokončevali. Razumljivo je, da nam je takšen način poslovanja poleg izgubljenih proizvodnih stroškov in produkcijsko ceno izdelanih avtomobilov.

Enake težave smo imeli tudi pri proizvodnji in montaži osebnih avtomobilov R-18. Linija za izdelavo teh avtomobilov ni delala 82 delovnih dni, 26 delovnih dni pa smo delali samo s 50 % zmogljivostjo.

Gospodarska vozila

V letu 1981 smo proizvedli le 920 gospodarskih vozil, kar je znatno manj, kot smo planirali.

Proizvod	Realiz. 1980	Plan 1981	Realiz. 1981	Indeks 4/2	Indeks 4/3	Nedovršena proizvod.
1	2	3	4	5	6	7
Gosp. vozila R-motor	507	1234	847	167,0	68,6	216
Gosp. vozila D-motor	926	212	73	8,0	34,4	246
SKUPAJ:	1331	1446	920	69,1	63,6	462

Ker so se pogoji uvoza v letu 1981 stalno zaostrovali, je bilo pomanjkanje materiala na liniji dostavnih vozil še bolj občutno kot na preostalih dveh linijah. Kompletiranje nedokončane proizvodnje pa predstavlja časovno zelo zamudno in drago delo, saj smo morali velikokrat demontirati posamezne dele iz vozil nedokončane proizvodnje, da smo lahko dokončevali več popolnih vozil.

Zaradi teh in drugih vzrokov linija dostavnih vozil ni delala od 9. februarja do 3. junija in nato od 16. oktobra do 31. decembra 1981. Med letom je bila proizvodnja skoraj stalno motena zaradi pomanjkanja materiala.

Servisna oprema

Servisno opremo proizvajamo oziroma montiramo v dveh tozdih. V Belem Manastiru proizvajamo naprave za dviganje, servisiranje, mobilne naprave za oskrbovanje vozil na terenu in dele za prevozne

pralne naprave, katere proizvajamo na podlagi kooperacije s firmo Kaercher. Montaža prevoznih naprav za pranje pa se začasno vrši v tozdu v Šmarjeti.

Del realizirane proizvodnje v letu 1981 je potekal predvsem na proizvodnji domače servisne garažne opreme, katero proizvajajo tozdi Beli Manastir.

Plan je obsegal 4140 kosov od skupnih 8 vrst naprav dvigalk, črpalk in mazalk, kar je finančno predstavljalo 1,8 milijarde starih dinarjev (po ceni iz leta 1978), brez realizacije rezervnih delov za to opremo.

Tudi pri proizvodnji servisne opreme smo se v letu 1981 srečevali s podobnimi problemi kot pri ostalih proizvodnjah, to je s pomanjkanjem jeklenih cevi in odlitkov in nekaterih drugih materialov.

Rezervni deli in sklopi

V letu 1981 smo zastavili bolj sistematičen pristop k preskrbi domačega trga z

Delavski svet DO IMV priporoča vsem tozdom in DSSS IMV, da predloženo in v nadaljnjih razpravah dopolnjeno besedilo poročila o uresničevanju ukrepov za odpravljanje vzrokov izgube in zagotovitev uspešnega poslovanja uporabijo kot izhodišče pri oblikovanju plana in ukrepov za uresničevanje planskih nalog v letu 1982.

V tej zvezi naj samoupravni organi, strokovne službe in družbenopolitične organizacije na vseh ravneh sprejmejo konkretne programe aktivnosti.

Delavski svet posebej zadržuje odbore za nadzor izvajanja sanacije v tozdih DSSS in na ravni DO, naj nadaljujejo delovanje v smislu nenehnega spremljanja uresničevanja ukrepov, zbiranja pripomb in predlogov ter oblikovanja nalog za dosledno uresničevanje programa sanacije in plana za leto 1982.

Iz sklepov k 2. točki dnevnega reda
14. seje DS DO IMV

rezervnimi deli, vendar plana (iz enakih razlogov kot pri proizvodnji gotovih izdelkov) nismo doegli. Najboljši rezultati so doseženi pri proizvodnji rezervnih delov za izvoz po kooperaciji z Renaultom.

Po kooperacijski pogodbi izvažamo Renaultu poleg lastnih proizvodov tudi dele in sklope, ki jih proizvajajo naši kooperanti.

Finančni plan izvoza sklopov in delov v višini 92.867.207 dinarjev smo realizirali z 74.226.537 dinarji ali 79,8 %.

Zastavljeni plan nismo realizirali v največji meri zaradi pomanjkanja repromateriala. Proizvodnja kolesnih obročev je bila ovirana zaradi pomanjkanja pločevinskih jeklenih trakov. Izvoz ogrodij sedežev je bil prekinjen na zahtevo tovarne Renault, ker moramo urediti odpošiljanje v kontejnerjih in s tovarnjaki. Proizvodnja oblog vrat je bila pogosto motena zaradi pomanjkanja členk lepence. Plan izvoza kolesnih obročev GTL nismo realizirali predvsem zato, ker od dobavitelja nismo dobili zahtevano kvaliteto pločevine.

Z domačimi kooperanti smo želeli razširiti asortinam delov, katere bi dobavljali Renaultu. Neprijetnosti so predvsem v tem, ker imajo tudi kooperanti težave pri oskrbi z materiali iz uvoza. Obenem pa se pojavljajo težave pri doseganju zahtevane kvalitete in s tem pridobitev potrebne homologacije.

Storitve

V planu za leto 1981 smo predvideli, da bomo s prodajo prostih zmogljivosti težke presernice ustvarili 100 milijonov dinarjev prihodka. Plana nismo realizirali.

Začetni razgovor s TAS in Volkswagnom lani niso bili realizirani, ker ni rešen problem dobave domače pločevine.

Dogovori z Zavodi Crvena zastava Kragujevac za izdelavo

18 pozicij v večjih količinah so zaključeni. Crvena zastava zagotavlja orodja in pločevino.

Za tovarno traktorjev iz Štor smo opravljali dve operaciji za vzdolžni in pokončni nosilec šasije. Postopoma prevzemamo še dodatne delovne operacije na teh nosilcih. V letu 1981 smo opravili 200 delovnih ur storitev za Tovarno traktorjev Štore in Novomontažo Novo mesto. S to tovarno potekajo tudi dogovori za izdelavo odpreškov (za 10.000 kabin letno).

2. NABAVA

V poslovnem letu 1981 je bila oskrba z domačim in uvoženim repromaterialom izredno težavna. To je imelo za posledico opisane zastoje v proizvodnji, izdelavo nedokončanih proizvodov ter večje stroške proizvodnje, kar je že sicer težak gospodarski položaj še poslabšalo. Osnovni vzroki za probleme pri zagotavljanju surovin in repromaterialov so bili:

– vse leto je bila prisotna dinarska nelikvidnost, tej se je pridružila tudi devizna nelikvidnost;

– domači dobavitelji so spričo zaostrenih pogojev uvoza zahtevali devizno participacijo za dobavo repromaterialov, a tega naša delovna organizacija ni mogla uresničiti;

– proizvajalci surovin so postavljali zahteve po sovlaganjih, tudi teh zahtev ne moremo realizirati, ker nimamo prostih poslovnih sredstev;

– pogoji uvoza so bili v letu 1981 zaostreni, menjali pa so se tudi režimi.

Nabava na domačem trgu

Slabe tržne razmere na domačem tržišču so se v letu 1981 še poslabšale. Bazična industrija je za zagotavljanje dobav zahtevala združenje sredstev za sovlaganje za razširitev

surovinskih zmogljivosti. Ker skoraj ni repromateriala, ki ne bi bil odvisen od uvoza, so se močno povečali zahtevki za devizno participacijo. Bilo je več primerov, ko smo za dobave morali zagotoviti uvoz surovin (Iplas Koper, Plama Podgrad, Industrija stekla Pan-

čevo, Sila – Rapid Zagreb).

Na domačem trgu so bili stalno prisotni zahtevki za povečanje cen, ki so močno porastle v zadnjih dveh letih.

Poglejmo nekaj karakterističnih primerov porasta cen pri proizvajalcih:

Zap. št.	Naziv materiala	Povečanje v % 1980	1981	Indeks
1.	KV pločevina	52,80	15,1	175,8
2.	TV pločevina	46,62	13,3	156,1
3.	HOF profili	46,56	8	158,3
4.	Vlečeno jeklo	46,70	15,1	168,8
5.	Odlitki sive litine	72	10,5	190
6.	Alumin. pločevina	56	15	179,4
7.	Vetrobransko steklo	15	20	345
8.	Hladilnik R-4	86	29	239,9
9.	Avtoplašči	57	27	199,3
10.	Kurilno olje	98	26	249,3

Zaradi trganja reprovorig na domačem trgu smo bili prisiljeni nabavljati surovine in repromateriala tudi pri trgovski mreži, kar jypovečalo stroške, saj so repromateriali, nabavljeni v trgovski mreži, znatno dražji.

Poleg višjih cen so pri nabavi repromaterialov v trgovski mreži višji tudi stroški nabave (prevozní stroški, nabava manjših količin). Dimenzije pločevine največkrat niso take, kakršne zahtevamo, kar ima za posledico večje stroške predelave in večji izmet.

Redni uvoz surovin in repromateriala

Redni uvoz se je leta 1981 realno zmanjšal za 28 % v primerjavi s prejšnjim letom. Če pa upoštevamo dvig cen na zunanjih trgih, se je fizični obseg uvoza še znatneje zmanjšal.

leto	znesek v 000 USA dolarjih	indeks
1980	36.192,4	100
1981	26.171,4	72,3

Struktura rednega fizičnega uvoza blaga nam kaže, da je bilo leta 1981 za potrebe proizvodnje prikolic uvoženo 57,29 % repromateriala, na druge programe pa je odpadlo 42,71 %.

Tudi na tujih trgih je bila lani prisotna rast cen.

Iz podatkov o gibanju cen repromateriala iz uvoza za posamezne programe lahko ugotovimo, da so se v povprečju najbolj povišale cene izdelkov črne metalurgije. Pri repromaterialih za proizvodnjo prikolic pa so se največ povišale cene za vezane plošče (za 19 %) in tesnilni profil vrat pd (44 %). Cene drugih pomembnih repromaterialov so se gibale približno na nivoju inflacijskih stopenj v državah, iz katerih uvažamo.

Glede na doseženo zmanjšano uvozno vrednost v letu 1980 in ob upoštevanju dviga uvoznih cen ocenjujemo, da je bil realni padec rednega uvoza blizu 36 % v primerjavi z letom 1980. Pri substituciji rednega uvoza nismo dosegli večjih premikov, temveč je bila situacija obratna, prisiljeni smo bili izvažati posamezne repromateriala in surovine, ki jih leta 1980 nismo uvažali.

Tako smo zaradi nujnosti po vzdrževanju kolikor toliko normalnega procesa proizvodnje morali uvoziti oziroma odstopiti devize za naslednje repromateriala in surovine:

- kositer za potrebe proizvodnje avtomobilov,
- odstop deviz Savi za vtomobilske gume,
- uvoz surovine za Plamo Podgrad,
- uvoz surovine za Iplas za izdelavo penastih vložkov,
- odstop deviz Železarni Skopje za pločevino,
- uvoz surovine za avtomobilsko steklo.

Vrednostni obseg rednega uvoza v letu 1981 smo realizirali z lastnimi prilivi, od katerih smo porabili 65 % za uvoz. Glede na to, da lastni prilivi po faktorju 0,65 niso zadoščali za pokrivanje rednega uvoza, smo pri LB terminsko kupovali devize za uvoz. Stanje nepokritih terminskih nakupov je 31. decembra 1981 znašalo 198.753.203,40 dinarjev. To pomeni, da moramo za pokritje obveznosti terminsko kupljenih deviz vnesti v Jugoslavijo in vrniti LB za 305.774.159,08 din deviz.

V letu 1981 je bila osnova za uvoz efektivni devizni priliv, ki prispe na naš devizni račun pri poslovnih bankah. Od 1 dinarja deviznega priliva smo lahko izkoristili 0,65 din za uvoz.

Povečanje izvoza zato še bolj zaostreje devizno problematiko.

Zaradi negativnega gibanja plačilnobilancnih pozicij države in republike je bila stanlo prisotna intervencija republike in države na področju uvoza. V 4. kvartalu so veljale omejitve z republiškimi uvoznimi kvotami, ki so bile razdeljene med uvoznike. V republiško kvoto se šteje tudi uvoz v okviru kooperacije. Te kvote so bile manjše od naših potreb.

Glede na obstoječe pogoje uvoznega režima uvozni plani niso bili realizirani niti terminsko niti globalno vrednostno ali fizično. Velike težave so bile pri razdeljevanju omejenih deviznih sredstev za uvoz repromateriala pri rednem uvozu za posamezne proizvodne programe; zaradi nepravočasnih plačil uvoženega blaga so nekateri dobavitelji omejevali odpremo blaga oz. zaustavljali odpremo. Za uvozno carinjenje je potrebno poskrbeti tudi dinarska sredstva za plačilo uvozne carine in drugih dinarskih stroškov uvoza. S temi sredstvi nas kratkoročno oskrbuje naš špediter Intereuropa Koper. Zaradi dinarske nelikvidnosti smo prišli večkrat v položaj, da zaradi naših neporavnanih obveznosti do špeditorja le-ta ni bil v stanju zalagati carine za naše blago in s tem je prišlo do časovnega zamika v carinjenju in to kljub temu da smo razpolagali s potrjenimi uvoznimi pogodbami.

Naši uvozni plani so bili večji od možnosti, ki jih je nudil izvoz. Devizna in predvsem dinarska likvidnost sta bili zelo slabi. Ti razlogi so najbolj vplivali na terminsko in globalno neizpolnjevanje uvoznih planov.

Devizna likvidnost

Leta 1981 je bila devizna likvidnost izredno slaba. Čez vse leto smo imeli izredno velik dolg do tujih dobaviteljev. Zamude s plačevanjem za uvoženo blago so neposredno vplivale na neredne dobave, tako v pogledu zahtevanih terminov kakor tudi glede količin. Nekateri tuji dobavitelji so nam ustavljali dobave zaradi neporavnanih obveznosti.

Dolg do tujih dobaviteljev predstavlja 71 % vrednosti celotnega uvoza v letu 1981. Ta obveznost do tujine je izjemno velika in ji je potrebno v poslovní politiki DO posvetiti mnogo večjo pozornost, kot ji je veljala dosedaj. V primeru, da ne bomo začeli hitro zmanjševati tega dolga, bomo prišli v položaj, da nam bodo tuji dobavitelji zaustavili dobave,

kar bi pomenilo dolgoročneje zastoje v proizvodnji (z vsemi negativnimi posledicami na celotno aktivnost DO). Ta dolg moramo gledati tudi z vidika stalnega padca tečaja dinarja nasproti tujim valutam, kar pomeni, da se ob enakem deviznem dolgovanju stalno večja dinarska protivrednost dolga.

Uvoz po kooperaciji z Renaultom

Uvoz po kooperacijski pogodbi z Renaultom se je leta 1981 zmanjšal v primerjavi z letom 1980 za 15 %.

leto	znesek v USA dolarjih	indeks
1980	75.522.066,0	100
1981	61.943.157	85,4

Izvoz po kooperacijski pogodbi je bil leta 1981 znatno večji od uvoza. Uvoz v okviru kontokorenta se je odvijal v razmerju 1:1.

Glede na stanje salda na kontokorentu bi bilo možno uvoziti večje količine repromateriala od Renaulta, vendar zaradi fizičnih omejitev s kvotami to ni bilo mogoče, ker nam le-te niso dopuščale možnosti porabe pozitivnega salda. Pozitivni saldo je 31. decembra 1981 znašal 71.181.29,67 FF. Zaradi omejenosti uvoznih kvot v tretjem in četrtem kvartalu preteklega leta smo se morali v okviru OD zavestno odločiti, da smo uvažali le tisti repromaterial od Renaulta, ki je bil namenjen za proizvodnjo za izvoz.

V tabeli gibanja cen uvoznih kolekcij so prikazane cene vrednosti uvoza repromateriala (v FF) za posamezne modele vozil. Ta prikaz ne daje slike, za koliko so se cene povišale, kajti pri tem je potrebno upoštevati tudi vrednost delov, ki so bili izključeni iz kolekcij med letom in smo jih substituirali z domačimi proizvodi.

4. PRODAJA

Pri prodaji naših izdelkov na domačem trgu smo se srečavali s problemom dobave izdelkov, ki so jih kupci plačali že leta 1979 in 1980, a ga v tem letu nismo uspeli v celoti razrešiti.

Prodaja izdelkov je tudi leta 1981 potekala prek lastne prodajne mreže. Sredi leta smo sicer začeli navezovati stike z delovnimi organizacijami blagovnega prometa, vendar ti odnosi še ne predstavljajo trdno oporo plasmaju naših izdelkov.

Avtomobilske prikolic

Leta 1981 smo izročili kupcem 2432 avtomobilskih prikolic, vendar se je obveznost za dobavo plačanih prikolic konec 1981 povečala v primerjavi z letom 1980.

Zaradi padca kupne moči se je številčno razmerje med kupci iz družbenega sektorja in individualnimi kupci zamenjalo v prid delovnih organizacij. To je bil naš dolgoročni cilj, vendar je leta 1981 prinesel za nas negativne posledice: sindikalne organizacije in organiziran letni oddih ne pristajajo na zamujanje pri dobavi. V letu 1981 smo prodali manj, kot smo načrtovali, kajti tudi proizvodnja prikolic je količinsko in časovno zaostajala za proizvodnim načrtom.

Osebnih avtomobilov

Renault 4

V leto 1981 smo prenesli 3.964 akontacij, na katere bi morali kupci najprej doplačati razliko do prodajne cene, veljavne po sklepu delavskega sveta delovne organizacije IMV z 8. novembra 1980, in nato prejeti plačane avtomobile. Gotovinska doplačila so usihala, zato so organi samoupravljanja delovne organizacije olajšali kupcem doplačevanje razlike z obročnim odplačevanjem v 12 mesečnih obrokih.

Istočasno smo se trudili, da bi stekla prodaja za gotovinska doplačila, kajti v začetku leta 1981 je bilo povsem ukinjeno kreditiranje osebnih avtomobilov, ki že dotlej ni bilo več zanimivo za individualne kupce.

Da bi povečali zanimanje za nakup Renault - 4 TL special, smo sredi julija uvedli obročno prodajo na 18 obrokov za nove kupce in na 24 obrokov za kupce iz let 1979 in 1980.

S tem ukrepom smo pridobili tržišče, uvedli smo tudi nov model Renault - 4 GTL in za devizna plačila Renault - 4 TL special priznavali pri prodajni ceni poseben 5 % popust.

Trgovski partnerji so pri obročni prodaji prispevali k udeležbi kupca še svoja sredstva (40.000,00 din po prodanem avtomobilu).

V letu 1981 smo domačim kupcem dobavili 11.125 vozil R-4, tako da dolgujemo kupcem še 347 vozil.

27. decembra 1981 smo prenehali sprejemati predplačila za model Renault - 4 TL special, ker proizvodna problematika ni omogočila, da bi tozda Tovarna avtomobilov zanesljivo prognozirala novo proizvodnjo in dinamično dokončavanja nedokončane proizvodnje.

Renault 18

Konec leta 1980 smo dolgovali kupcem 2.884 osebnih avtomobilov R-18 (2749 iz leta 1979).

V letu 1981 smo prejeli 432 predplačil, izdelali pa smo 2.680 vozil. Konec leta 1981 dolgujemo kupcem še 636 vozil R-18.

Čeprav smo kupcem po sklepu samoupravnih organov delovne organizacije že v letu 1980 v pisani obliki in v sredstvih javnega obveščanja zagotovili prodajno ceno 189.995,00 din za enoto, je bil pritisk za izročanje vozil nevdružen.

Povečali so ga še kupci, katerim smo omogočali plačilo do 10. novembra 1981.

Komuniciranje s temi kupci je zahtevalo od vseh delavcev v prodaji gotovih izdelkov zelo velike napore.

Gospodarska vozila

Gospodarska vozila so iskan izdelek, saj jih na domačem trgu primanjkuje.

Do kupcev, ki so vplačali gospodarska vozila, smo imeli konec leta 1980 znatne obveznosti (1138 gospodarskih vozil).

V letu 1981 smo spričo proizvodnega plana spejeli predplačila za nadaljnjih 1.207 gospodarskih vozil.

Kupcem so dobavili 1.132 vozil, tako da jim dolgujemo (od konca leta 1981) še 1.213 gospodarskih vozil.

Servisna oprema

V letu 1981 smo prodali servisno opremo v vrednosti 14,3 milijona dinarjev.

Zaradi nedoločljivega dobavnega roka smo prodajo servisne opreme prekinili konec leta 1980. Takratno dolgovanje servisne opreme domačemu tržišču je bilo za blizu 50 milijonov din in zaradi predolgega dobavnega roka so kupci preklicevali pogodbe in zahtevali vračila kupnine.

Konec leta 1981 je ponovno stekla proizvodnja parnih čistilcev Kaercher in vse dolgove po prejetih plačilih bomo pokrili v začetku leta 1982.

Dosti težje razmere so pri proizvodnji in dobavi servisne opreme MWH, saj nimamo uvoznih komponent, zato bo potrebno kupcem vrniti prejete akontacije.

Rezervni deli

V letu 1981 smo planirali prodajo rezervnih delov v višini 1.200.000.000 din, realizirali

pa smo 735.555.381 din ali 61 % plana.

Prodaja rezervnih delov je leta 1981 ostala na ravni 1980, ko smo ugotavljali slabo oskrbljenost domačega tržišča z rezervnimi deli. Položaj oskrbe trga z rezervnimi deli je zaskrbljujoč, saj je največje pomanjkanje rezervnih delov za vozila Renault, kjer se je fond vozil povečal (v letu 1981) za 10.000 vozil.

5. IZVOZ

Redni izvoz

Redni izvoz je znašal v letu 1981 34.492.413 din in je bil realiziran z izvozom v 15 držav.

V letu 1981 smo izvozili 11.323 avtomobilskih prikolic in 9.562 garnitur.

Obstoječa organiziranost izvoza prikolic in delov za prikolic poteka prek osem naših podjetij v tujini, ki imajo razvito trgovsko mrežo v deželi svojega sedeža. S posredovanjem razvejane prodajne organizacije nam je uspelo prodati vso izvoženo količino prikolic, celo nasprotno, dobavljene količine niso pokrile vseh pogodbenih obveznosti. Na osnovi dosedaj ugotovljenih in preizkušenih možnosti plasmana lahko naša prodajna organiziranost ob nespremenjenih tržnih pogojih

proda letno 30.000 stanovanjskih prikolic obstoječega proizvodnega asortimenta, kar znaša blizu 10 % celotne evropske prodaje. V nekaterih deželah je naša udeležba v prodaji prek 10 % in sicer v vseh večjih tržiščih, npr. Francija, Italija. Manjšo udeležbo od 10 % dosežemo v deželah nemškega področja: ZR Nemčija, Švica, Holandija. Ravno tu je skoncentrirana največja ponudba evropskih proizvajalcev. Še posebej težki pogoji izvoza so na področju ZR Nemčije in to ob dejstvu, da mora njihova domača proizvodnja izvoziti več kot polovico celotne proizvodnje.

Ker prodaja avtomobilskih prikolic poteka na kredit, nastaja odstopanje med vrednostjo izvoza in deviznimi prilivi. Tako je znašala vrednost izvoza 941,6 milijona din, devizni priliv pa 813,3 milijona din.

Kooperacija z Renaultom

Izvoz po kooperacijski pogodbi je bil leta 1981 manjši kot v prejšnjem letu, ker je Renault zmanjšal odvzem vozil R-4 za 3000 vozil.

Vrednost izvoza je lani znašala 71.449.036 dolarjev oz. 295.558.777 FF, kar je za 6,9 % manj kot v letu pred tem.

Zap. št.	Vrsta blaga Vozila	Količina	Vrednost v FF
1.	R-4 TL/Yuf	8.648	109.355.632,25
2.	R-4 GTL/Yuf	9.300	132.408.266,60
3.	Avtomobilski deli		
	a) proizvodnja IMV		12.384.047,32
	b) kooperanti		31.277.607,86
4.	Prikolice		10.133.223,00
S K U P A J :			295.558.777,03

Ker je bil uvoz po kooperacijski pogodbi znatno manjši zaradi restrikcij uvoza, je imela delovna organizacija na kontokorentu znaten pozitivni saldo.

6. KADRI

Problematika kadrovske politike in socialnega položaja delavcev je v poročilu o poslovanju DO IMV v letu 1981 obdelana obširno, čeprav je le del obsežnega in temeljitega gradiva, ki ga je organizacijsko-kadrovski sektor pripravil ob koncu preteklega leta. Glede na to, da je težko korektno skržiti že sicer zelo zgoščeno prikazano problematiko, smo se odločili za prikaz le nekaterih elementov.

Konec leta 1980 je delalo v delovni organizaciji 6157 delavcev. V začetku leta 1981 smo načrtovali povečanje števila za-

poslenih za 640 delavcev. Problemi pri realizaciji zastavljenih planskih nalog na področju proizvodnje so narekovali zmanjševanje števila zaposlenih.

Tako se je število zaposlenih konec leta 1981 zmanjšalo v primerjavi z začetkom istega leta, čeprav smo zaposlili 153 študentov, ki so dokončali šolanje, in sicer:

- 78 kvalificiranih delavcev,
- 68 tehnikov,
- 2 inženirja,
- 5 diplomiranih inženirjev.

Iz podatkov kadrovske službe je razvidno, da je v preteklem letu iz kolektiva odšlo kar 1178 delavcev, prišlo pa jih je (v istem času) 902.

Analiza fluktuacije delovne sile kaže, da so najpogostejši razlogi odhajanja:

- odpiranje novih obratov in s tem pogojene možnosti zaposlitve bliže domu,

– objektivna gospodarska situacija in z njo pogojene motnje v delovnem procesu,

– hitrejša rast življenjskih stroškov nad rastjo osebnih dohodkov.

Med subjektivnimi vzroki prednjačijo nizki osebni dohodki, tem sledijo:

– nezadovoljstvo zaradi zastojev v proizvodnji,

– nedorečena organiziranost in delitev dela,

– neustrezni odnosi med nadrejenimi in podrejenimi,

– nestimulativno nagrajevanje,

– nezadostna izkoriščenost strokovnosti delavca.

Običajno se pri fluktuirajočih delavcih istočasno pojavi več vzrokov, ki med sabo delujejo kumulativno. Odločilni vzroki niso pri vseh strukturah enaki. Medtem ko je pri ozkem profilu odločilen nizek osebni dohodek, so pri strokovnih delavcih odločilni konflikt z vodilnim delavcem, nezadostna izkoriščenost strokovnosti, nepredeljeno delovno področje itd.

Da bi pridobili strokovne kadre, smo leta 1981 imeli osem razpisov.

Odziv na razpise je bil močnejši v drugih republikah. Najpogosteje se prijavljajo kandidati s krajšimi delovnimi izkušnjami ali kandidati začetniki.

Ob sprejemu strokovnih kadrov opazamo, da gre pri večini primerov za spremembo zaposlitve iz razloga, da rešijo svoj stanovanjski problem. Glede na našo gospodarsko situacijo ocenjujemo, da bomo tudi v bodoče lahko uspešno razreševali sprejem strokovnih, vodstvenih in vodilnih delavcev, če bomo ob nastopu dela sposobni razreševati njihovo stanovanjsko vprašanje.

Zaradi pomanjkanja kadra je bilo v preteklosti v večji meri prisotno pogodbeno in nadurno delo.

Na podlagi družbenih smernic smo se v preteklem letu prizadevali zmanjšati tako pogodbeno kot nadurno delo, zato smo prekinili 10 pogodb o delu z upokojenci, nadurno delo pa bistveno omejili.

Trenutno je zaposlenih še 8 pogodbenih delavcev, ker morajo dokončati začetno delo, v nekaterih primerih pa bo potrebno delno spremeniti delitev dela.

Največji problem odsotnosti z dela je gotovo bolniški stalež, saj zajema kar 8 % delavcev. Zaradi takega položaja smo glavno pozornost posvečali odsotnosti zaradi bolniškega staleža v celotni delovni organizaciji. Opravili smo 1240 obiskov na domu in izdali 31

predlogov za prenehanje izplačila nadomestila oziroma dohodka. Pregled bolniškega staleža v mesecu septembru, oktobru, novembru in decembru kaže na visok bolniški stalež.

Leta 1981 je končalo šolanje 97 naših študentov in to 91 študentov z dokončano srednjo šolo in 6 študentov z dokončano višjo ali visoko šolo. 16 študentov se je odločilo za nadaljnji študij. Od 97 študentov trije študenti niso nastopili dela, zato smo proti njim vložili postopek za vračilo študentskega denarja.

Vsi študenti, ki so sklenili delovno razmerje, so nastopili kot pripravniki. Pripravnštvo opravljajo po programih, ki so prilagojeni posameznim poklicem.

Za šolsko leto 1981/82 smo na razpis prostih študentskih področij razpisali 122 študentov in sicer:

- dijakom v usmerjenem izobraževanju 98 študentov,
- študentom višjih šol 18,
- študentom visokih šol 6 študentov.

V novembru smo pripravili tudi razpis prostih študentskih področij za šolsko leto 1982/83. Razpis je bil dan v potrditev in dopolnitev tozdom in je že posredovan zavodu za zaposlovanje za objavo.

Ugotavljamo, da imamo 35 spornih študentov in 14 učencev z učnimi pogodbami, ki so prekršili študentske pogodbe. Ti študenti so dolžni povrniti delovni organizaciji prejeto študentsko denarje v skupni višini 1.06.626 din.

Več o drugih področjih kadrovske-socialne politike bomo pisali ob aktualnih dogodkih.

7. FINANČNO POSLOVANJE

Opisana problematika poslovanja delovne organizacije kot celote, zlasti objektivne okoliščine, na katere brez usklajene aktivnosti zunanjih dejavnikov nismo mogli vplivati, se je neposredno odrazila na uspešnosti finančnega rezultata gospodarjenja v letu 1981.

Za boljše razumevanje podajamo skrajšan prerez osnovnih pokazateljev finančnega poslovanja v minulem letu.

Celotni prihodek

Celotni prihodek v letu 1981 je znašal 6.964.858.000 din, v primerjavi z rebalansom plana po sanacijskem programu, sprejetem novembra preteklega leta, je to za 2 % več od načrtovanega.

Celotni prihodek in njegova delitev

Zap. št.	Elementi	Doseženo 1980	Plan 1981		Doseženo 1981	Indeks		
			osnovni	rebalans po sanac. prog.		1981 plan	1981 reb.p.	1981 1980
1.	CELOTNI PRIHODEK	5,972.545	7,404.190	6,810.000	6,964.858	94	102	117
2.	Porabljena sredstva	5,003.339	6,121.790	5,878.045	6,020.532	98	102	120
3.	Amortizacija	287.794	262.500	429.900	357.565	136	83	124
4.	DOSEŽENI DOHODEK	681.412	1,019.101	502.055	586.758	58	117	86
5.	Porabljeni dohodek	573.119	590.236	705.954	930.635	158	132	163
6.	Nekrite obv.iz dohod.	197.920	-	423.909	567.716	-	134	287
7.	Doseženi čisti dohod.	108.293	429.615	200.011	223.844	52	112	207
8.	RAZPOREJENI ČISTI DOH.	830.556	429.615	900.815	907.167	211	101	109
9.	Osebni dohodki	739.037	637.500	900.815	884.517	139	98	120
10.	Skupna poraba	87.38	-	-	22.650	-	-	-
11.	Nekrite obv.iz č.doh.	524.342	207.885	680.791	683.328	329	100	130
12.	IZGUBA	722.262	207.885	1,104.700	1,251.049	602	113	173

Delež skupnega prihodka v celotnem prihodu je v absolutnem znesku 6.404.363.000 din, od tega znaša prodaja na:

– domačem trgu

3.020.018.000 din

– v izvoz 3.384.345.000 din

Razmerje prodaje domači trg – izvoz je 4 % v korist izvoza.

Prodali smo za:

– 4.799.958.000 din avtomobilov,

– 1.363.156.000 din prikolice,

– 801.734.000 din prihodkov od kooperacije ter realiziranja materiala odpadkov, pozitivne tečajne razlike ter izrednih prihodkov.

Razporeditev skupnega prihodka po temeljnih organizacijah

Način razporejanja skupnega prihodka po temeljnih organizacijah določa samoupravni sporazum o enotnih osnovah in

merilih za ugotavljanje in razporejanje skupnega prihodka po tozdihi. Kriteriji, ki so postavljeni s tem sporazumom, jemljejo kot osnovo:

– planske variabilne stroške, ugotovljene na osnovi standardnih stroškov in standardnih cen, upoštevajoč obseg prodaje;

– fiksne stroške v predračunski vrednosti, ki je določena z letnim gospodarskim načrtom;

– prej navedena merila pa se korigirajo še za obveznost iz

naslova odplačila posojil v osnovna sredstva v preteklosti tistih tozdov, ki so temeljnega pomena za racionalnejše poslovanje oz. tistih tozdov, katerih razvojni cilji so začrtani v razvojnem programu DO kot celote.

Pri dejanskem razporejanju skupnega prihodka (glede na vložek posameznega tozda v njem) pa ugotavljamo, da tako finančna kot materialna sprememba našega poslovanja ni na takem nivoju, da bi nam omogočala pravično oz. natančno razdelitev skupnega prihodka po tozdih. Manjkajo točne kalkulacije, deleži temeljnih organizacij Tehnoservisa, Commerca ter DSSS v enoti proizvoda, spremljava stroškov in stroškovnih mestih in ugotavljanje prihranka pri porabi materiala in časa, točno ugotavljanje pogodbenih obveznosti po tozdih.

Tako smo se morali pri bančni razporeditvi skupnega prihodka po tozdih poslužiti modificirane oblike, kjer predstavljajo osnovo dejanski stroški

– Tovarna avtomobilov	66,03
– Tovarna prikolic	9,74
– Tovarna opreme Črnomelj	2,22
– Tovarna avtomobilskih prikolic Brežice	2,46
– Tovarna Podgorje Šentjernej	1,87
– Tovarna opreme Mirna	4,23
– Tehnoservis	2,20
– Tovarna oken in kovinske galanterije Šmarjeta	2,17
– Commerce Novo mesto	9,08

Na višino ustvarjenega prihodka je negativno vplivala neplačana realizacija, ki je bila konec leta 1981 višja od stanja v začetku leta za 148.053.000 din.

Stanje neplačane realizacije konec leta 1981 je znašalo 373.516.000 din, od tega 348.190.000 din od obročnega odplačevanja.

Celotni izvoz leta 1981 je plačan.

Porabljena sredstva

Iz ustvarjenega celotnega prihodka je bilo treba najprej pokriti porabljena sredstva, t. j. variabilne stroške glede na obseg prodaje, fiksne stroške ter obračunano amortizacijo. Porabljena sredstva so znašala 6.378.097.000 din ali 1 % več, kot so načrtovana.

Ugotavljamo visok delež porabljenih sredstev v strukturi celotnega prihodka, saj znaša skupni delež 92 %, delež posameznih elementov pa:

- variabilnih stroškov že kar 73 %,
- delež fiksnih stroškov 13 %,
- delež amortizacije pa 6 %.

Na visok delež porabljenih sredstev vplivajo nezadržna rast cen repromateriala, transportnih storitev ter energetskih virov pa večja poraba materiala v proizvodnji zaradi nedokompletiranja gotovih izdelkov, kar

surovin in osnovnega materiala, dejanski fiksni stroški in amortizacija, elementi porabljenega dohodka in osebni dohodki.

Razumljivo je, da tak način razporejanja nikakor ne stimulira posamezne tozde k boljšemu gospodarjenju, k boljšemu izkoristku delovnega časa, ter k materialnim prihrankom.

Zato je gotovo ena izmed osnovnih nalog zagotoviti (delno že v letošnjem, v celoti pa v prihodnjem letu) takšno podlago, ki bo omogočala realnejšo razporeditev skupnega prihodka, pripraviti moramo predlog sprememb sporazuma v tistih delih, ki jih bo potrebno korigirati.

Po prej navedenih merilih je bil razporejen skupni prihodek po tozdih v naslednjem delitvenem razmerju:

14. seje DS DO IMV se je udeležil tudi Janko Goleš, predsednik izvršnega sveta skupščine občine Novo mesto in član posebne delovne skupine, ki jo tvorijo predstavniki Gospodarske zbornice Slovenije, izvršnega sveta Slovenije in njegovih organov, bank in še nekaterih udeležencev v sanacijskem postopku IMV. Naloga delovne skupine je, da temeljito prouči sanacijski program in pomaga pri iskanju najustreznějšíh rešitev za premagovanje sedanjega izredno težkega stanja.

materiala. Primerjava vrednostnega nivoja zalog nam kaže, da so se zaloge zmanjšale za 26 % ali 315 milijonov din. Največje zmanjšanje je doseženo v tozdu TA, ki je v deležu skupnih zalog udeleženo s 50 %.

Seveda pa znižanje zalog ne gre ocenjevati kot pozitivno, saj smo zaloge nekaterih vrst repromateriala res spravili na optimalni nivo, nekatere pa so se zaradi posledic v zvezi z nabavo zmanjšale na minimum ali pa jih sploh ni.

Leta 1981 nismo izvedli popravka vrednosti zalog v breme finančnega rezultata za vse tiste zaloge, ki niso kurantne. Ukrep bo nujno potrebno izvesti letos, kar bo vplivalo na nižji finančni rezultat.

Amortizacijo smo načrtovali v višini 430 milijonov, dejansko obračunana pa je znašala 358 milijonov din. Obračunavamo jo po predpisanih minimalnih stopnjah, upoštevajoč povečanje na račun dvo oz. troizmenkega dela.

Po pokritju porabljenih sredstev beležimo ustvarjeni dohodek v višini 587 milijonov din.

Iz ustvarjenega dohodka moramo pokriti porabljeni del dohodka v višini 931 milijonov din. Ustvarjeni dohodek torej ne zadošča, da bi pokrili porabljeni dohodek in to za 344 milijonov din, gledano na nivoju DO.

Beležimo bistven porast obveznosti do družbe. Porast je posledica sistemskih sprememb v načinu obračuna prispevka sisu za zdravstvo od osebnih dohodkov ter višjih obveznosti iz naslova zavarovanja premoženja, bančnih stroškov, stroškov plačilnega prometa, v največji meri pa obresti od kreditov, katerih preseganje v primerjavi z načrtovanimi znaša v absolutnem znesku 166 milijonov din, v primerjavi z letom 1980 pa za 234 milijonov din.

Na bistven porast obresti od kreditov so vplivali tako težka likvidnostna situacija, visoke obrestne mere ter zamudne obresti zaradi nesposobnosti pravočasnega poravnavanja zapadlih anuitet, pri deviznih kreditih pa še vpliv porasta tečaja dinarja, kjer se učinek obveznosti za zapadle obresti po višjem tečaju odraža neposredno kot višja obveznost v breme dohodka.

Čisti dohodek

Na nivoju DO celote je bil doseženi dohodek prejemljen za 344 milijonov din, da bi lahko pokrili vse obveznosti iz dohodka. Pri tem so imeli nekateri tozdi dovolj visok dohodek, da so obveznosti pokrili in izkazali v bilanci uspeha minimalno doseženi čisti dohodek.

Lani smo med letom razporedili za 907 milijonov čistega dohodka, od tega:

- 884,5 milijonov za OD,
- 22,7 milijonov za prehrano delavcev za leto 1980.

Osebnih dohodkov med letom 1981 nismo povečevali. Povprečni izplačani OD na delavca na mesec znaša 8.803 din in je za 26 % višji kot leta 1980. Glede na porast življenjskih stroškov pa beležimo padeč realnega osebnega dohodka.

Primerjava povprečnega OD na področju gospodarstva v SRS v preteklem letu s povprečnim OD v naši DO kaže, da smo pod republiškim povprečjem v absolutnem znesku za 2.351 din, vendar pa moramo pri primerjavi upoštevati dejstvo, da se v povprečju odvaža višja ali nižja kvalifikacijska struktura zaposlenih v DO, pa tudi to, da so bili naši OD tudi v preteklosti pod regijskim oz. republiškim nivojem.

Če seštejemo nepokrite obveznosti iz dohodka v višini 344 milijonov ter razporejeni ČD v višini 907 milijonov, ugotovimo izgubo na nivoju DO v višini 1 milijarde 251 milijonov dinarjev.

Zaradi izgube smo oproščeni plačevanja obveznih posojil iz združevanj, kot so posojila za pospeševanje razvoja manj razvitih ter združevanje za razširjeno reprodukcijo sisov materialne proizvodnje. Samoupravni sporazumi s tega področja vsebujejo odvezujoče določila za tozde in delovne organizacije, ki ne ustvarjajo akumulacije.

je posledica deficitarnosti nekaterih vrst repromateriala.

Visok delež variabilnih stroškov nam nedvomno nakazuje pot, kje lahko ustvarimo največje prihranke ter tako vplivamo na izboljšanje finančnega rezultata oz. zmanjšanje izgube. Seveda pa le v primeru, če bomo v najkrajšem času optimalno rešili problem nelikvidnosti, pričeli normalno poravnati obveznosti do dobaviteljev, realizirali obveznosti po sporazumu ter si s tem zagotovili normalno preskrbo z repromaterialom, vzpostavili nivo optimalnih zalog – vse to bi nam omogočilo vzpostaviti proizvodni proces v normalne okvire ter izključiti zastoje.

V letu 1981 smo bistveno znižali raven zalog osnovnega

„Republika je trdno odločena sanirati IMV in bo storila vse, da se sanacija začne čim prej učinkovito izvajati. To pa po drugi strani obvezuje kolektiv, da do skrajnih zmogljivosti izkoristi vse notranje sile in skrite rezerve, saj boste morali prav vi sami prenesti največji delež bremena sanacije ...“

SREČKO MLINARIČ,
član predsedstva
RS ZSS

Vzroki za nastanek izgube

Ugotovitve 14. seje delavskega sveta IMV

Preteklo leto je bilo gospodarsko zelo razgibano, saj so na gospodarske tokove vplivali visoka stopnja inflacije, energetska kriza in velik zunanjetgovinski primanjkljaj preteklih let. Vse to so poizkušali uravnati z ukrepi ekonomske politike, kot so: devalvacija, omejevanje investicijskih naložb, omejevanje porabe nekaterih vrst izdelkov, družbeni dogovor o razporejanju dohodka in oblikovanju osebnih dohodkov ter ukrepi na področju zunanjetgovinske politike.

Zunanjim vplivom in pogojem gospodarjenja so se pri poslovanju v preteklem letu pridružili še notranji problemi, ki so posledica poslovanja v preteklih letih. To so: izguba, ugotovljena po ZR 80, izgube po periodičnih obračunih, rastoča nelikvidnost, problemi z oskrbo z repromaterialom in zastoji v proizvodnji. To se je močno odrazilo na rezultatih našega gospodarjenja; kljub naporom celotnega delovnega kolektiva za čimuspješnejše gospodarjenje je v letu 1981 pripeljalo do izgube 1.251.044,00 din.

Izguba v poslovanju leta 1981 je posledica dejstev, ki so bila ugotovljena že ob izgubi za leto 1980. Doslej izvedeni ukrepi v DO, kakor tudi zunanja pomoč, niso bili dovolj obsežni, da bi odpravili vzroke in posledice izgube in zagotovili uspešnejše poslovanje. Ker s strani predvidenih sanatorjev še vedno ni ustreznih opredelitev do predlaganih rešitev po programu sanacije, se tudi najpomembnejši ukrepi za posanacijo še niso pričeli izvajati. V tem času so se še naprej poslabševali pogoji poslovanja, predvsem zaradi hitrega naraščanja cen repromateriala, energije in storitev kakor tudi zaradi dinarske in devizne nelikvidnosti IMV. Na obseg izgube v letu 1981 pa so neposredno vplivala tudi naslednja dejstva:

1. Zaradi načina obračunavanja izvoznih stimulacij ter izpadov dohodka pri poslovanju po kooperacijski pogodbi se je nakopičila izguba v višini 528 milijonov dinarjev.

2. Zaradi velikega števila kupcev, ki so po zvišanju cene v letu 1980 zahtevali vračilo kupnine ali tožili za izročitev vozila po stari ceni, je bila njim najprej ponudena izročitev vozil tako, da bi razliko v ceni poravnali v 24 mesečnih obrokih. Zaradi velikih zalog vozil R-4, ukinitve potrošniških posojil in skoraj popolne ustavitve prodaje je bila julija uvedena obročna prodaja na 18 mesecev za vse nove kupce teh vozil.

Neodplačani del prodanih avtomobilov ostaja v neplačani realizaciji. Izpad celotnega prihodka na tej podlagi znaša 348 milijonov din, skupna neplačana realizacija pa 373,5 milijonov din.

3. Materialni stroški (porabljeni sredstva) so bili v celotnem prihodu udeleženi v letu 1980 s 83,7 odst. v letu 1981 pa s 86,4 odst. IMV v letu 1981 praktično ni zviševala prodajnih cen, saj tudi doseženih višjih prodajnih cen pri nekaterih vozilih ni bilo mogoče izrabiti zaradi obveznosti dobav za vplačila iz leta 1979 in 1980, ter tudi zaradi situacije na trgu.

Ob enakomernem gibanju cen porabljenih sredstev in prodajnih cen bi bila izguba manjša za 267 milijonov din.

Dodatno so večji materialni stroški nastali tudi zaradi tega,

ker je bilo gibanje cen v letu 1981 znatno nad resolucijskimi okviri, zaradi splošnega pomanjkanja skoraj vseh vrst repromateriala in nesolventnosti IMV. Zato je nabavna služba iskala material, kjer ga je bilo mogoče dobiti, ne glede na ceno, to pa je še povečevalo stroške.

4. Obveznosti iz dohodka so se v letu 1981 v primerjavi z

	1980	1981	povečanje	indeks- 81/82
obresti	352	586	234	166
bančne storitve in stroški plač. prom.	35	43	8	124
zavarovalne premije	25	41	16	162
Skupaj	412	670	258	162

Tako visok znesek obveznosti za obresti je posledica popolne odvisnosti poslovanja od tujih virov obratnih sredstev, obračunavanja zamudnih obrestih za sprejeta predplačila kupcev kakor tudi zaradi sprememb tečaja dinarja za tuja posojila.

Obresti od kreditov za obratna in osnovna sredstva so za 166 milijonov višje od načrtovanih, zaradi česar je tudi dajanska izguba višja od predvidene po programu sanacije.

5. Tečajne razlike

Na višino izgube vplivajo tudi negativne tečajne razlike, ki

letom preje povečale za 357 milijonov din oz. za 62 odst. Na tako visok porast so delno vplivale spremembe v sistemu obračuna obveznosti iz OD, v največji meri pa so se te obveznosti povečale na račun obresti, za končne storitve in stroške plačilnega prometa in zavarovalne premije, kar nam kaže naslednja primerjava (v milijonih din):

nastanejo zaradi spremembe tečaja kot razlika med dinarsko vrednostjo na dan nastanka obveznosti ter dinarsko vrednostjo na dan poravnave obveznosti. Te razlike so znašale v letu 1981 103,2 milijona din.

Posredno pa se kažejo negativne tečajne razlike tudi skozi amortizacijo zagnanskih stroškov. Tečajne razlike, ki nastanejo pri odplačilih deviznih kreditov za osnovna sredstva (razlika med poprečnim tečajem na dan črpanja kredita in tečajem na dan odplačila kredita), se odpisujejo po predpisih na dobo 5 let. Višina odpisa za leto 1981 je znašala 145,8 milijona din.

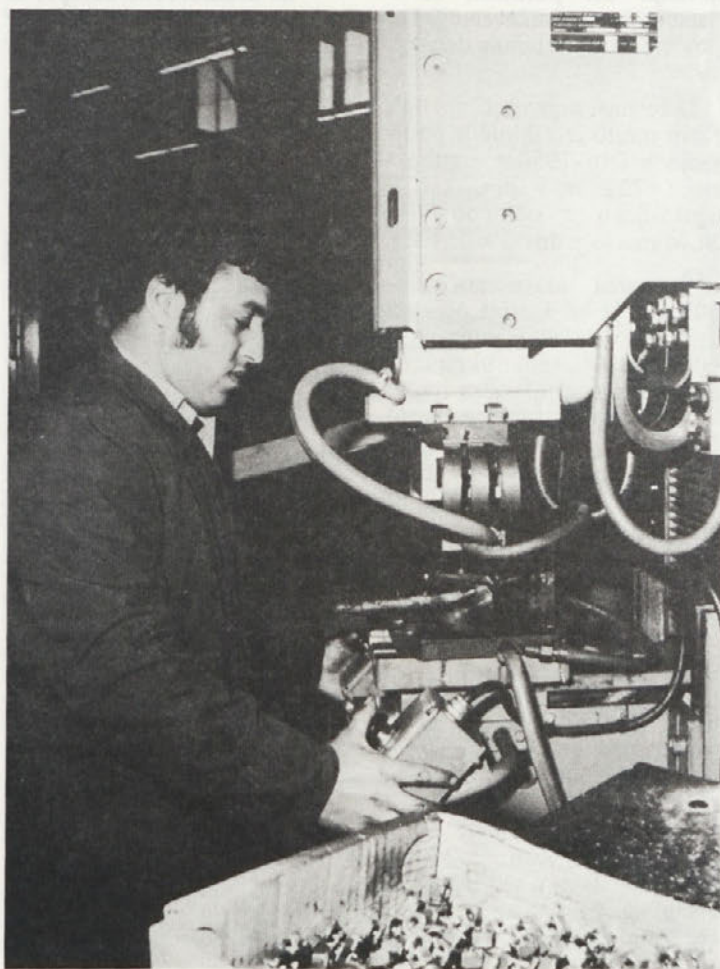
6. Izgube zaradi zastojev v proizvodnji in naknadnega kompletiranja nedokončanih vozil.

Zastoji v proizvodnji so se pojavljali vse leto, v glavnem zaradi pomanjkanja repromateriala, najhujši pa so bili ob koncu leta zaradi omejevanja uvoza z uvoznimi kvotami. Zaradi teh zastojev je bila proizvodnja manjša od planirane.

Oskrba z repromaterialom se je poslabšala zaradi:

— splošnega pomanjkanja repromateriala na domačem trgu, še posebej tistega, ki je odvisen od uvoznih sestavin;

— neurejenih odnosov z dobavitelji. V drugem polletju je bilo sklenjenih več samoupravnih sporazumov z večjimi dobavitelji, vendar pomembnejši učinki še niso bili doseženi. Večina dobaviteljev zahteva devizno soudeležbo in velika finančna sredstva za sovlaganje. Pri tem so še vedno problematične cene, ki so običajno nad svetovnimi;

– nepravočasnega izpolnjevanja finančnih obveznosti. Po podatkih iz poslovnega poročila se je likvidnost delovne organizacije poslabšala v letu 1981 za 942 mio din;

– zaradi velikih nepravilnih obveznosti do tujih dobaviteljev, ki so izhajale tudi še iz leta 1979 in 1980, in zmanjšanih deviznih sredstev v letu 1981, kar je razvidno iz naslednjih podatkov:

leto	devizne pravice	
	devizni priliv (mio %)	IMV %
1978	29,3	178 %
1980	48,3	78 %
1981	29,8	65 %

V letu 1980 je bil izvršen maksimalno možen priliv, kar je zboljšalo likvidnostno situacijo podjetja v domovini, močno pa se je poslabšalo likvidnostno stanje podjetij v tujini. Zaradi tega v letu 1981 ni bilo mogoče ustvariti večjega priliva, saj so morala podjetja za vzdrževanje svoje likvidnosti celo najemati

premostitvena posojila po zelo visokih obrestnih merah.

Zaradi pomanjkanja deviznih sredstev težave niso nastopale le pri oskrbi z repromaterialom, temveč tudi pri zagotavljanju rezervnih delov za proizvodno opremo in rezervnih delov iz uvoza – za vozila proizvodnih programov, za katere smo dolžni zagotavljati potrebne rezervne dele. To je močno vplivalo na zmanjšanje prihodka organizacijam IMV ter v prodajni in servisni mreži.

7. Poleg navedenega so vplivali na izgubo še predvsem:

– izpod celotnega prihodka zaradi **dobav vozil po starih cenah** (skupaj z obrestmi, dodatnimi popravili vozil starejših zalog itd. je ocenjena izguba na 250 mio din, kar pa je v glavnem že navedeno v prejšnjih točkah);

– odprodaja **zalog nekurantnega materiala**;

– pokritja stroškov prehrane delavcev iz leta 1980, ki smo jih

dolžni pokriti po predpisih v tem letu v **znesku 22,7 milijona din**.

8. Visok delež gibljevih stroškov nam nedvomno nakazuje pot, kje lahko ustvarimo največje prihranke ter vplivamo na izboljšanje finančnega rezultata oz. manjšo izgubo. Seveda je to možno le, če bomo v najkrajšem času optimalno rešili problem likvidnosti, pričeli tekoče poravnati obveznosti do dobaviteljev in realizirati obveznosti po samoupravnih sporazumih. S tem bi si zagotovili normalno preskrbo z repromaterialom in dosegli raven optimalnih zalog. Tako bi privedli proizvodni proces v normalne okvire, izključili zastoje v proizvodnji in izdelavi nekompletnih izdelkov.

9. Bilanca za leto 1981 izkazuje tudi zelo visok delež fiksnih stroškov, ki jih je 971.992.000 din. V primerjavi s

planom po sanacijskem programu znaša indeks rasti 120 odst. Tako visoki fikсни stroški so nastali zato, ker so nekatere kategorije teh stroškov zaradi naraščanja cen, predvsem transportnih storitev in goriva, povzročili mnogo večje stroške od predvidenih, hkrati pa so močno narastli tudi stroški režijskega materiala za izdelavo, stroški za reklamo in propagando. Glede na leto 1980 so ti stroški močno porastli tudi zato, ker je bila ob koncu leta 1981 precej manjša zaloga gotovih izdelkov. Vpliv teh stroškov na izgubo je precejšen, saj ugotavljamo velik porast teh stroškov ob zmanjšanju fizičnega obsega proizvodnje, kar pomeni, da so stroški na enoto izdelka bistveno višji kot v preteklih obdobjih.

Tudi področje **fiksnih stroškov** je tisto področje, kjer je z racionalizacijo poslovanja mogoče doseči bistvene prihranke ter zmanjšati proizvodne stroške na enoto proizvoda.

Odločno v akcijo za uresničevanje ukrepov!

Na 14. seji delavskega sveta IMV je bilo obravnavano tudi poročilo o uresničevanju ukrepov za odpravljanje vzrokov za izgubo in zagotovitev uspešnega poslovanja. Delegati so poročilo soglasno sprejeli kot delovno osnovo za vodenje nadaljnje stalne razprave o uresničevanju s sanacijskimi dokumenti opredeljenih nalog.

Na podlagi ugotovitev v dosedanjih fazah javne razprave in poročila so delegati ocenili, da je dober del dogovorjenih ukrepov uresničen ali pa je v postopku uresničevanja. Večina ukrepov, ki jih še nismo pričeli uresničevati, sodi v skupino tistih, ki so pogojeni s kadrovske rešitvami oziroma aktivno pomočjo organov in institucij družbenopolitične skupnosti, bank in drugih udeležencev v postopku sanacije.

Sprejeto je bilo priporočilo vsem strukturam v TOZD in DSSS, da predloženo poročilo uporabijo za izhodišče pri oblikovanju plana in dodatnih ukrepov za uresničevanje plana 1982.

S posebnim sklepom je delavski svet IMV naložil odboru za nadzor pri izvajanju sanacije v TOZD, DSSS in na ravni DO, naj nadaljujejo aktivno delo v smislu tekočega spremljanja uresničevanja ukrepov, zbiranja dodatnih pripomb in predlogov ter oblikovanja nalog za dosledno uresničevanje programa sanacije in plana za leto 1982.

Glede na to, da je v tozkih potekala široka razprava o ure-

Izvečki iz poročila o uresničevanju ukrepov za odpravljanje vzrokov za izgubo in zagotovitev uspešnega poslovanja

sničevanju sanacijskih ukrepov na tej ravni, podajamo v nadaljevanju del poročila, ki se nanaša na uresničevanje ukrepov na ravni skupnih dejavnosti.

Delovna organizacija IMV Novo mesto je zaključila poslovanje v letu 1980 z izgubo v višini 722 mio din, kar je ugotovljeno z odločbo SDK Novo mesto z dne 20. 7. 1981.

Še pred pravnomočnostjo odločbe je bil sprejet program sanacije, v začetku julija pa so bili sprejeti tudi ukrepi za odpravljanje vzrokov za izgubo in zagotovitev uspešnega poslovanja.

Na podlagi pripomb in zahtevnih dodatnih pojasnil je bil novembra pripravljen dopolnjeni program sanacije IMV, ki je bil ponovno predlagan predvidenim sanatorjem ter zainteresiranim organom in organizacijam.

Program sanacije je bil zasnovan tako, da bi morali že do jeseni 1981 končati obravnavo in sprejeti potrebne sanacijske ukrepe, ki naj bi omogočili povečevanje proizvodnje, boljšo izrabo zmogljivosti, delno dokončanje investicij, postopno zmanjševanje uvozne odvisnosti ter samoupravno in kadrovske sanacije v delovni organizaciji.

Predlagani ukrepi so bili razvrščeni v dve skupini:

- na kratkoročne ukrepe, ki bi jih morali začeti uresničevati takoj, ker je bila že vseskozi ogrožena redna proizvodnja;
- na dolgoročne ukrepe, ki bi se izvajali nekaj let.

A. Zunanji ukrepi

Na splošno lahko ugotovimo, da je bila s strani predstavnikov družbene skupnosti neštetokrat izražena nujnost sanacije IMV ter izrečena vsa moralna in politična podpora prizadevanjem za čimprejšnjo sanacijo. Pri tem je potrebno posebej poudariti pomoč IS skupščine SRS in njegovih organov, njihova posredovanja in neposredne akcije z namenom, da bi pospešili ustvarjanje pogojev za uspešnejše poslovanje IMV.

Predlagani konkretni ukrepi, ki naj bi jih sprejele posamezne organizacije – sanatorji in druge institucije, v letu 1981 v glavnem še niso bili uresničeni.

1. Pokritje izgube za leto 1980

Skldi skupnih rezerv gospodarstva občin in SRS so odobrili kredite v celotnem potrebnem znesku šele februarja

1982. Kljub kasnejši odobritvi kreditov za kritje izgube je sklad skupnih rezerv gospodarstva Slovenije predvsem v poletnih mesecih s premostitvenimi krediti pomagal reševati brezupno situacijo pri zagotavljanju sredstev za izplačilo OD.

Saniranje likvidnostnega položaja

Predlagani ukrepi za zagotovitev minimalnega obsega obratnih sredstev niso bili uresničeni. S strani bank niso bili odobreni predlagani krediti, povečevala pa so se vrednostna razmerja na račun zapadlih anuitet, ki jih IMV ni mogla vrniti. Jugobanka je nadaljevala s tožbami in izvršbami. Ob sodelovanju Ljubljanske banke je bil s številnimi dobavitelji v SRS sklenjen sporazum o podaljšanju plačilnega roka na 180 dni, kar je delno ublažilo problem nelikvidnosti. Zaradi velikih zapadlih obveznosti pri Jugobanki pa tudi pri Beogradski banki sta ti banki že v začetku leta 1981 prenehali poslovati z IMV, zato se je celoten plačilni promet odvijal le preko LB TDB Novo mesto, ki pa ni mogla slediti vsem potrebam IMV.

Zaradi manjšega deviznega priliva, znižanega odstotka, s katerim razpolaga delovna organizacija, in velikih obveznosti do tujih dobaviteljev se je v letu 1981 zaostrial problem devizne nelikvidnosti. Ob pomoči

SISEOT in LB TDB so bili najtežji problemi pri zagotavljanju pogojev za proizvodnjo reševani s pomočjo terminskih nakupov deviznih sredstev.

3. Kadri

Prizadevanja za kadrovske okrepitve niso bila uspešna. Šele ob koncu leta 1981 smo uspeli pridobiti prve ljudi za nekatera najbolj kritična dela in opravila (komerciale, finance, računovodstvo). Zato je tudi ta naloga še vedno odprta.

4. Dokončanje investicij

V okviru LB – Združene banke je bila formirana posebna medbančna strokovna skupina, ki je pregledala predloge za delno dokončanje investicije. Predlogi te skupine so v celoti upoštevani v dopolnjenem programu sanacije. Doslej še ni sprejeta odločitev o predlaganih delih, zato tudi že odobrenih sredstev ni mogoče uporabljati za nadaljevanje najbolj nujnih naložb.

B. Ukrepi znotraj DO IMV

Skladno s predvideno pomočjo družbene skupnosti smo opredelili tudi konkretne naloge delavcev IMV za odpravljanje vzrokov in zmanjševanje izgube v poslovanju in zagotovitev uspešnega poslovanja. Pri tem smo izhajali iz spoznanja, da je za sanacijo IMV, za izboljšanje položaja delavcev, za njihov večji dohodek ter uspešen razvoj posameznih TOZD potrebno najti odgovore in rešitve znotraj IMV.

Pogoji poslovanja so se zaradi dinarske in devizne nelikvidnosti vse bolj slabšali, vse težje pa je bilo zagotavljati normalno proizvodnjo zaradi hudega pomanjkanja repromateriala. Zaradi zaostrovanja teh problemov je bilo potrebno pri izvajanju ukrepov spreminjati njihovo prioriteto, velik del ukrepov pa je bil razvrednoten zaradi navedenih problemov (n. pr. zastoji v proizvodnji kvarijo delovno vneto in disciplino). Čeprav je bil največji del prizadevanj usmerjen predvsem v zagotavljanje osnovnih pogojev proizvodnje, celo ob zapostavljanju nekaterih drugih nalog, vseeno ni bilo mogoče obvladovati vseh problemov, ki so se pojavljali v proizvodnji. Zaradi tega so bili zastoji v proizvodnji, nastalo je veliko število nedokončanih vozil, zmanjšal se je obseg dela in večati stroški.

Dohodkovni odnosi, organiziranost, kadrovska politika

Glede na to, da je bilo v postopkih analiziranja vzrokov

za izgubo po zaključnem računu za leto 1980 izpostavljeno celotno področje organizacije, kadrov in samoupravne urejenosti, so bile v sprejetih ukrepih poudarjene naslednje osnovne naloge na teh področjih:

- pripraviti osnovna izhodišča nove makro-organizacije delovne organizacije IMV;

- spremeniti in dopolniti makro-organizacijo na vseh področjih, kjer le-ta ovira uresničevanje zastavljenih planov;

- pripraviti izhodišča za novo samoupravno in dohodkovno organiziranost TOZD in DO;

- pripraviti izhodišča in predloge za izpopolnjevanje sistema planiranja, obračuna poslovanja in delitve dohodka;

- izpoponiti sistem informiranja;

- analizirati kadre, opraviti prerazporeditve ter skupno z družbenopolitično skupnostjo zagotoviti dotok novih strokovnih kadrov.

Ocene uresničevanja posameznih ukrepov na omenjenih področjih, ki so jih pripravile odgovorne strokovne službe, kažejo, da so bili zastavljeni ukrepi realizirani v odvisnosti od kadrovske zasedenosti, usposobljenosti posameznih služb ter sestavljenosti problematike posameznega področja. Predvsem lahko ugotovimo, da so strokovne službe v delovni organizaciji leta 1981 bistveno spremenile način svojega dela v

smeri poglobljanja kreativnega in strokovnega dela. Opažamo predvsem načrtnejši, sistematičnejši in sodobnejši pristop k razreševanju in obvladovanju problematike s svojega področja, čeprav je učinkovitost le-teh povezana s kadrovske zasedenosti oz. nezasedenosti. Predvsem problematično je bilo – zaradi pomanjkanja ustreznega strokovnega kadra – področje financ, planiranja, poslovne informatike, vključujoč obračune poslovanja in dohodkovnih odnosov. Na teh področjih praktično do konca leta 1981 nismo imeli ustreznih kadrov, ki bi lahko realizirali zastavljene naloge. Zato, razen ocen in analiz obstoječega stanja ter nekaj konkretnih premikov v organiziranosti centra za avtomatsko obdelavo podatkov, nismo realizirali zastavljenih nalog. Kadrovska zasedenost (novi kadri in ustrežnejša razporeditev obstoječih) nam ob strokovni pomoči zunanjih institucij zagotavlja, da bomo v letu 1982 zastavili nekatere korenite spremembe, predvsem na področju planiranja, obračuna poslovanja ter izgrajevanja dohodkovnih odnosov med TOZD DO IMV.

Vprašanje gospodarjenja, spremljanja stroškov, planiranja in druga s tem povezana vprašanja so bila namreč v preteklosti v popolnosti zanemarjena, kar zahteva sistematični in strokovni pristop, za kar potrebujemo tako kadre kot čas.

Ocenjujemo, da smo v letu 1981 izpolnili osnovne pogoje (kadrovske in organizacijske) za pripravo metodologije za premik v letu 1982.

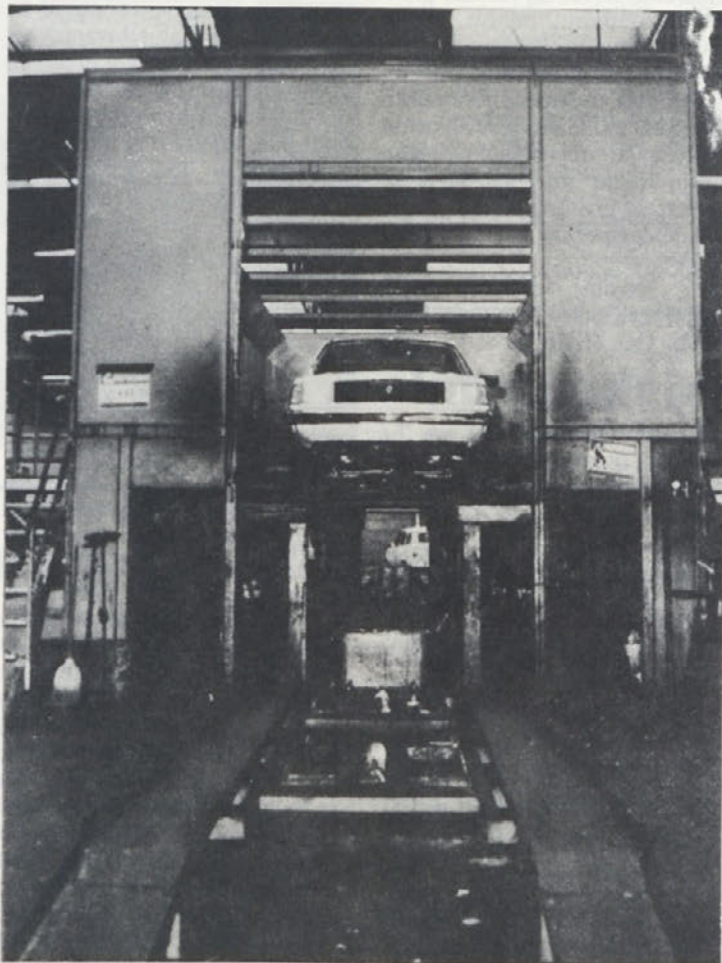
Poleg novih kadrov na področju finančno-računovodske funkcije, ki so nastopili delo ob koncu 1981, smo v obdobju sanacije uspeli kadrovske rešiti še nekatera področja, kar se že odraža v novih pristopih in pobudah za boljše, kvalitetnejše, predvsem pa strokovnejše delo posameznih služb. V letu 1981 smo sprejeli skupaj 33 delavcev z visoko in višjo izobrazbo. Kadrovske smo razrešili poslovodni organ v TOZD Commerce, kar že vpliva na postopno urejevanje tržne funkcije. Nadalje smo kadrovske razrešili pravno službo in službo za organizacijo ter kadrovske okrepili posamezne službe v DSSS. V teku so tudi dogovori za kadrovske reševanje posameznih vitalnih delovnih opravil v TOZD in DSSS. Kljub temu pa moramo oceniti, da je organiziranost in pripravljenost prostora za sistematično razreševanje kadrovske problematike minimalno, saj so kadrovske potrebe delovne organizacije IMV, veliko večje, kot je omejeni priliv.

Ob stalni aktivnosti za pridobitev novih strokovnih kadrov je v letu 1981 potekala organizirano tudi aktivnost za pravilno razporejenost vsega obstoječega kadra. Postavljen je bil sistem stalnega zbiranja potreb, postavljeni so bili zametki stalnega spremljanja razvoja kadrov, zastavljen je bil razgiban sistem funkcionalnega usposabljanja, kar vse omogoča, da ves obstoječi kader optimalno izrabimo za potrebe sanacije. Ob tem moramo oceniti, da neizdelana organizacija na posameznem področju vpliva na neustrezno zasedenost, podvajanje in pomanjkljivo opravljanje strokovnega dela. Ta vprašanja in pomanjkljivosti se pojavljajo predvsem na področjih, kjer nimamo ustreznih kadrovske rešitve na vodilnih delovnih opravilih.

Vprašanjem organizacije dela smo v vsem obdobju sanacije posvečali veliko pozornost predvsem zaradi tega, ker je organizacija eden od neodvisnih vzrokov za izgubo in ker se vprašanja organizacije niso nikoli razreševala organizirano in sistematično.

Zato so bile v letu 1981 izvršene številne spremembe v organizaciji posameznih oddelkov in služb, predvsem na področjih, kjer le-teh ni bilo, ali

(Nadaljevanje na 12. str.)

Preidimo od besed k dejanjem!

V začetku marca so vsi samoupravni organi in družbeno-politične organizacije v delovni organizaciji posvetili veliko pozornost razpravam ob poročilu o poslovanju delovne organizacije v letu 1981.

Tudi mladinci nismo želeli in nočemo biti ob strani ob takšnih razpravah. Zato je koordinacijski svet ZSMS DO IMV pripravil razpravo o poročilu o poslovanju v letu 1981. Mladi smo zavzeli stališče, da je potrebno dejansko maksimalno izrabiti vse notranje rezerve. Ob enem smo ugotavljali, da se še vse preveč pojavlja plačano nadurno delo, za kar ni nikoli podana ustrezna obrazloga, zato bi bilo prav, da bi v bodoče pripravili analize ali nekakšen globalni prikaz, kaj je bilo dejansko narejeno v tem času.

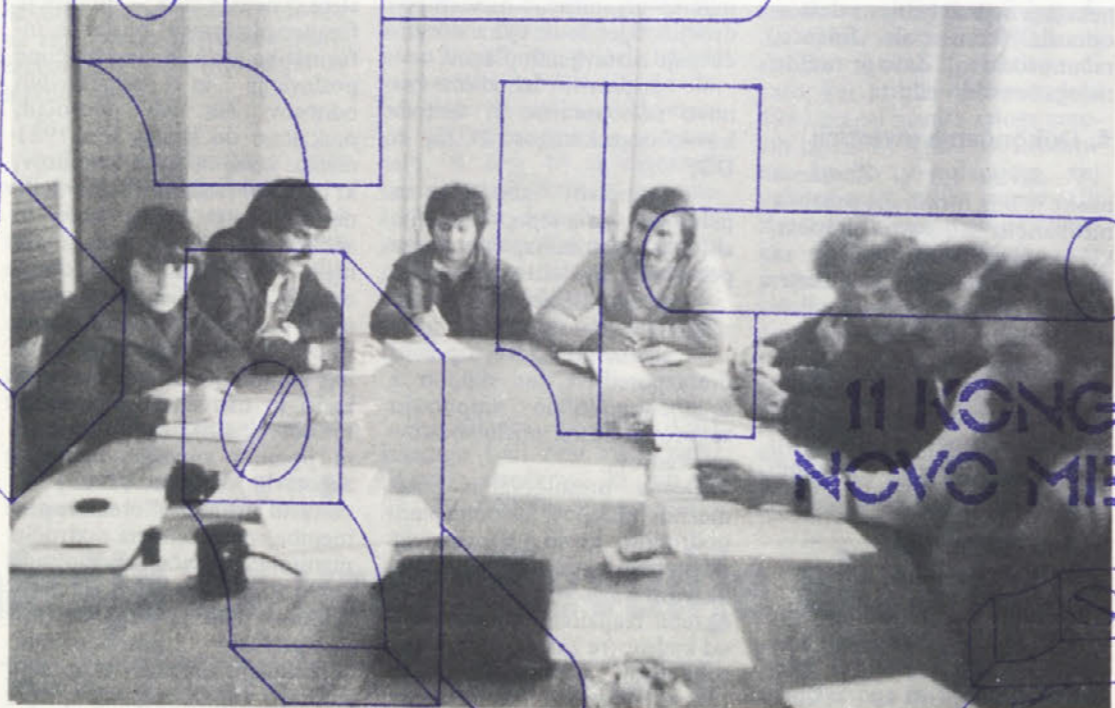
Vsekakor je nespodbudno, da ne moremo zaježiti fluktuacije in pridobiti potrebnih kadrov.

Naše enotno in odločno

menenje je, da mora vsak posameznik vestno odgovorno prispevati svoj delež k izboljšanju

položaja. Ne gre čakati nekoga od nekod, da bo rešil vse težave čez noč. Ne smemo več zgub-

ljati časa z besedičenjem, pač pa je zadnji čas, da preidemo k dejanjem.

OO ZSMS T. P., ki je bila ustanovljena pred dobrimi tremi leti, je ves čas od ustanovitve oz. organiziranja visela na nitki, kar pomeni, da je zdaj delovala zdaj ne.

Ta ugotovitev velja bolj ali manj tudi za leto 1981. V tem letu je mladinska organizacija oz. posamezni mladinci, sodelovala le pri posameznih akcijah, pa naj si bo to v okviru akcij in nalog, ki jih je organizirala OK ZSMS Novo mesto, ali pa pri realiziranju akcij in nalog, ki so si jih zastavili sami ali druge DPO v TOZD in v DO IMV.

Nič več kampanjskega dela

Tako je OO ZSMS dvakrat sodelovala pri akciji postavitve ograje okoli DO IMV. Moramo pa takoj ugotoviti, da ni bilo množične udeležbe, ampak je pri tej akciji sodelovalo le nekaj posameznikov. Mladinci so bili aktivni pri čiščenju snega, okrašanju in postavitvi volišč. Premalo smo se udeleževali akcij, sestankov, mladinske politične šole, okroglih miz itd., ki jih je organizirala OK ZSMS ali konferenca mladih delavcev pri OK ZSMS.

Ne smemo pozabiti, da so v letu 1981 prišli od mladih pobude za aktivnejše delo mladinske organizacije oz. ponovno organiziranje in izvolitev novega predsedstva OO ZSMS, ter s tem aktivnejše delo mladinske organizacije

To da je smisel organiziranja in delovanja OO ZSMS v prvi vrsti na področjih, kot so: organiziranje in razvoj ZSMS, družbenoekonomski odnosi, razvoj samoupravnih odnosov, idejno-politično izobraževanje mladih, kadrovska in štipendijska politika, SLO in DS, kultura, šport in rekreacija, mladinsko prostovoljno delo itd., kar se je že pokazalo pri skupnih akcijah, ki jih je organiziral KS ZSMS DO IMV.

Z novim sestavom predsedstva in ponovnim organiziranjem OO ZSMS pa si moramo naložiti, da delo OO ne bo zamrlo in da bo ob podpori ostalih DPO postala njim enakovredna.

Za člane novega predsedstva so bili predlagani in izvoljeni: Igor Zoran - predsednik (prvotno je bil evidentiran Dušan Marjanovič, ki pa je prosil, da bi predlagali koga drugega, ker ima sam veliko obveznosti v krajevni skupnosti); Ostoja Kudelič - podpredsednik; Stanika Pakar - sekretar; in člani: Branko Vukobrat, Branko Črv, Tatjana Štefanič, Radmila Marjanović, Peter Sanič, Marjan Gačnik, Mustafa Hirkič, Dušan Marjanović

TOZD T. P.

Kritično in dosledno

OO ZSMS TOZD Commerce je bila ustanovljena pred dobrimi petimi leti in čeprav je na začetku svojega delovanja kazala zelo dobre načrte in je bilo njeno delovanje dokaj dobro se je njena aktivnost sčasoma umirjala. Tudi v preteklem mandatnem obdobju ni bilo večjih aktivnosti, razen nekaj posameznih akcij in poskusov aktivnega delovanja.

Sodelovali smo pri nekaterih manjših akcijah, ki jih je pripravljala OK ZSMS Novo mesto, udeleževali smo se nekaterih njihovih sestankov in seminarjev. Poskušali smo sodelovati z OO ZSMS DSSS, vendar je to sodelovanje žal, ostalo samo na papirju. Pričakovati je bilo, da bo z ustanovitvijo KS ZSMS DO IMV postalo delovanje naše OO aktivnejše; vrsto let smo pogrešali spodbudo, ki pa je prišla prav s strani KS ZSMS DO IMV. Stanje pa je kljub temu še vedno enako pasivno. Verjetno smo bili pri tem krivi vsi mladi naše TOZD, ne le predsednik OO in predsedstvo, od katerega je bila odvisna vsa dejavnost OO. Upamo, da v bodoče ne bo tako, saj je prav v tem času čutiti, da se zavest mladih in želja po aktivnosti poboljšuje. Nedvomno bo moralo priti do ponovnega delovanja, saj mora biti OO ZSM v delovni organizaciji z drugimi DPO glavna

gonilna sila. Glede sodelovanja z ostalimi DPO v TOZD lahko rečemo, da je bilo sodelovanje dokaj solidno, ni bilo čutila zapostavljenosti kakor v ostalih TOZD v IMV. Mladi iz naše OO sodelujemo v vseh DPO v TOZD.

Po ocenjenem delu v minulem obdobju smo izvolili novo predsedstvo naše OO ZSMS; novi predsednik je Anton Korasa, sekretar Milena Sedlar, člani predsedstva pa so Danica Žagar, Andrej Banko, Nevenka Kovačič, Zvone Mikolič, Jože Putar in Borut Švaiger.

Izdelali smo predlog akcijskega programa in ga potrdili. Program ni preobsežen, saj smo ga zastavili na realni osnovi in zato ne bi smelo biti opravičila za neaktivnost. Poudariti smo da se moramo mladi naše TOZD aktivno in odgovorno vključiti v stabilizacijska prizadevanja in izvrševanje planskih nalog, razvijati samoupravne odnose, izboljšati informiranje in sodelovati v naši stalni MPD brigadi, prav tako pa moramo biti aktivnejši na kulturnem in sportnem področju.

Mladi v naši TOZD upamo, da bomo končno začeli z aktivnim delom in prešli od besed k dejanjem.

UROŠ DULAR
TOZD COMMERCE

Volilna konferenca v Proizvodnji I.

OO ZSMS Proizvodnje I. je organizirala programsko volilno konferenco, ki je bila 2. 3. 1982 v prostorih vodstva Proizvodnje I. Konferenca se je udeležilo 20 mladincev, sekretar OO ZK Proizvodnje I. Boris Črnič, predsednik mladine DO IMV Aleš Fink in predsednik OK ZSMS Anderlič.

Poročilo o dosedanjem delu OO ZSMS Proizvodnje I. je podal dosednji predsednik Franci Nemanič in zajema delo OO od ustanovitve v začetku leta 1981 do te konference. Poročilo navaja, da so hoteli vključiti v OO ZSMS čimveč mladincev, vendar to ni bilo možno. Krivdo za to nosi predvsem dosedanje predsedstvo, ki je bilo premalo aktivno pri po-

pulariziranju raznih akcij. Nekaj krivde gre tudi mladincem, ki niso pripravljali zrtvovati prostega časa za mladinsko organizacijo. Če se organizira kakšna delovna akcija med delovnim časom, so še pripravljene sodelovati, kar se pa dela izven delovnega časa, se ne uresniči zaradi neudeležbe mladincev.

Izgovor za to je delo doma ali pa kaj drugega, vendar bi se moralo enkrat mesečno, ali še redkeje, le najti kaj časa.

Kljub vsem težavam pa smo nekaj vseeno naredili in to bi omenil:

- dva mladince sta lansko leto obiskovala politično šolo;
- udeležba enega mladince na zvezni MDA;

- organiziranje odhoda lokalne štafete in spremljanje zvezne;

- udeležba enega mladince na slavnosti ob dnevu mladosti v Beogradu;

- počastili smo spomin ob obletnici smrti maršala TITA;

- sodelovanje na turnirju v malem nogometu in srečanju mladih v OZD;

- kopanje jam za tovarniško ograjo, kjer smo imeli vedno najmanj petčlansko ekipo;

- evidentiranje članstva in dogovor o pobiranju članarine;

Tudi političnega delovanja nismo zanemarili, saj smatramo, da je naša naloga sodelovati pri formiranju delovne organizacije, sistematizaciji in vrednotenju delovnih mest in opravljanju sistema nagrajevanja po delu. Sodelovali smo z drugimi DPO naše proizvodnje pri nekaterih akcijah ter se vključili v sistem evidentiranja možnih kandidatov v SIS in sindikat. Ravno tako smo se vključili v akcijo za odpravljanje izgube in menimo, da lahko le z boljšim in organiziranim delom popravimo stanje v naši DO. Ravno tako bo potrebno posvetiti veliko pozornosti reševanju stanovanjskih vprašanj mladih družin mladih delavcev v našem okolju. Ob zaključku izčrpnega poročila je tov. Nemanič zavel novega vodstvu OO ZSMS uspešno delo, seveda ob izdatnejši pomoči nas vseh.

Po poročilu o delu v preteklem mandatnem obdobju je

dal predsednik delovnega predsedstva Silvo Kulovec v obravnavo in potrditev akcijski program dela OO ZSMS P. I. za naslednje mandatno obdobje. Ta program zajema naslednje bistvene točke:

- evidentiranje in kadrovanje članov;

- razvijanje samoupravnih odnosov in uresničevanje zakonov o združenem delu;

- stabilizacijska in sanacijska prizadevanja;

- življenjske in delovne razmere mladih delavcev;

- informiranje;

- splošni ljudski odpor in družbena samozavešča;

- evidentiranje mladincev za delovne akcije;

- sport in kultura;

- predkongresne aktivnosti mladinc;

Po obravnavi in sprejemu akcijskega programa za naslednje mandatno obdobje so soglasno razrešili staro predsedstvo in izvolili novega.

Za predsednika OO ZSMS Proizvodnje I. je bil izvoljen Anton Ruperčič, za sekretarja Silvo Kulovec, člani pa so: Dinka Primc, Jože Pintarič in Tomislav Markovič.

Dogovorili so se še, da bodo podali poročilo o zaključnem računu na zboru delovnih ljudi, tako da ne bo potrebno posebje organizirati sestanka mladinske organizacije.

Na koncu se je delovni predsednik zahvalil za udeležbo vsem prisotnim in zaključil konferenco.

VINKO MIKEC
TOZD TA
Proizvodnja I.

Kurir

V znak dobrega sodelovanja

V Tovarni servisne opreme mladi dobro in tesno sodelujejo z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami in samoupravnimi organi. Mladim je večkrat potrebna pomoč ali vsaj razumevanje in lepa beseda. Tako je predsednik osnovne organizacije ZSMH Vinko Mančič v imenu vseh mladih v TOZD podaril gobelin - podobo tov. Josipa Broza Tita - predsedniku del. sveta Dušanu Zriliču.

S fotografijo za hip nazaj v preteklost

V tem mesecu smo mladi načrtovali pohod po poteh Gubčeve brigade. Pohod bomo pripravili skupaj z dijaki ekonomske srednje šole, delavci ZD in vojaki V. P. 1394/10. Glavni smoter tega pohoda naj bi bil varovati in ohraniti revolucionarne tradicije, bratstvo in enotnost.

Vendar pa nočemo na pohod nepripravljene, zato smo želeli kar največ zvedeti o delovanju in borbah Gubčeve brigade. Imeli smo srečo: v kasarni Milan Majcen so ob 22. decembru, dnva JNA, odprli spominsko sobo „Matija Gubec“, ki so jo sami vojaki prijetno uredili, tam smo lahko videli in zvedeli vse, kar nas je zanimalo. Vojaki so nas vodili po tem „foto muzeju“ Gubčeve brigade.

VIDA RIFELJ
DSSS

(Nadaljevanje z 9. str.)

pa je organizacija zavirala ureničevanje zastavljenih planov.

TOZD in službe DSSS so v letu z dopolnitvami in spremembami v organizaciji vplivale na boljše razporeditev kadrov ter uspešnejšo realizacijo zastavljenih nalog. Posamezne organizacijske enote tudi niso formalno opravile sprememb v organizaciji, čeprav je bila opravljena nova delitev dela in razdeljena odgovornost bodisi pred posameznimi enotami ali pred izvrševalci. Ocenjujemo, da je bila v obdobju sanacije živa aktivnost za dopolnitev in izpopolnjevanje obstoječe organizacije posameznih organizacijskih enot, čeprav še ni bila in še ni zastavljena nova organizacija delovne organizacije.

Tudi pri postavljanju izhodišč nove makro-organizacije je bilo opravljeno precejšnje delo, saj je bila z visoko šolo za organizacijo dela v Kranju podpisana pogodba o skupni pripravi izhodišč nove makro-organizacije IMV. Na podlagi tega je bila opravljena analiza stanja ter zastavljene številne strokovne variante bodoče organiziranosti, ki so sedaj v razpravi.

Osrednja težava pri postavljanju zasnove bodoče organiziranosti je povezana z nesprejetjem sanacijskega programa, saj le ta narekuje takšno ali drugačno makro-organizacijo IMV. Zato je bilo delo pri oblikovanju dokončnih rešitev nekoliko zavirano, oz. se ni opravljaloz zastavljeno dinamiko.

Strokovne službe IMV so skupno s sodelavci kranjske šole do sedaj uspele zastaviti organizacijo razvojne dejavnosti, ki naj bi se po predlogu reorganizirala in usposobila za opravljanje celotne razvojne dejavnosti vseh proizvodnih programov IMV. Ustrezno naj bi se organizirala tudi služba planiranja ter druge službe DSSS. Oblikovan je bil tudi predlog organizacije oz. konstituiranja KPO.

Glede na to, da so številna vprašanja samoupravne organiziranosti novih TOZD povezana z dokončnim sprejetjem sanacijskega programa, še ni bila začeta priprava predlogov za samoupravno organiziranost novih TOZD znotraj TOZD Tovar- na avtomobilov.

Vsa gradiva in predlogi so pripravljene za širšo javno razpravo na samoupravnih organih.

Z oblikovanjem službe za organizacijo in kadrovskimi rešitvami na tem področju omogočamo tudi pristop k pripravi razvida del in nalog za celotno delovno organizacijo. Del metodološkega pristopa je že pripravljen, kar bo omogočilo, da bomo v letu 1982 zastavili celoten sistem razvida del in

nalog ter na tej osnovi izpeljali celotno organizacijo vseh organizacijskih enot.

V planu za leto 1981 in kratkoročnih ukrepov so opredeljene tudi naloge, ki naj bi prispevale k boljši informiranosti delavcev ter poglobljanju vseh oblik samoupravnega odločanja.

Čeprav je obdobje izvajanja sanacije prekratko obdobje za bistvene spremembe v samoupravnih odnosih, gre vendarle oceniti, da je ustvarjeno ugodnejše ozračje za hitrejšo uveljavljanje samoupravnega položaja delovnega človeka.

Postopoma se povečuje obseg informacij med delavci, samoupravni organi začenjajo dobaviti večjo veljavo, razprave na samoupravnih organih so živahnije in resnejše, samoupravno se začenjajo urejevati številna vprašanja življenja in dela delavcev. Premiki so očitni in veliki.

Kljub temu pa nam še ostaja obveznost, da zastavimo celovit sistem informiranja, kar naj bi omogočalo stalen prehod informacij in usposabljal delavce za sodelovanje v različnih oblikah samoupravnega odločanja.

Komercialna dejavnost

Na področju komercialne aktivnosti, predvsem na področju domače prodaje, so bili v obdobju sanacije storjeni pomembni premiki za bolj organizirano sistematično in

dolgoročno obvladovanje tržnih razmer.

Čeprav doseženi uspehi in premiki niso povezani z bistvenim povečanjem obsega našega plasmana, moramo oceniti, da so bili v organiziranosti tržne funkcije pomembni premiki za oblikovanje sodobnejšega koncepta organiziranosti prodajno-servisne organizacije.

Spremenjeni koncept, nov pristop ter spremenjene metode dela bodo po naših ocenah bistveno prispevali k odpravljanju v preteklosti nakopičenih problemov zaradi neustreznega odnosa do kupca in nesolidnega ter neposlovnega ravnanja prodajne organizacije.

Ob dopolnjevanju in opredeljevanju koncepta izgrajevanja tržne funkcije na področju domače prodaje, ki naj bi se izgrajevala v smeri tesnejšega poslovnega povezovanja s trgovsko mrežo v Jugoslaviji, so bili v obdobju sanacije narejeni tudi drugi premiki za posamezne subfunkcije, ki so bile v preteklosti popolnoma zanemarjene. Gre za konstituiranje služb za raziskovanje trga, službe za sistemsko obvladovanje cen ter sodobnejši koncept organizacije ekonomske propagande. Organiziranje teh služb ob koncu leta 1981 že kaže na prve pomembne premike na področju tržnega raziskovanja in na področju sistematičnejšega obvladovanja politike cen. Tako je na podlagi analiz že pripravljen

celoten program za oblikovanje cen v letu 1982.

Tudi organiziranost na področju prodaje rezervnih delov in dejavnosti servisne službe je izboljšana, saj je pristop k planiranju, prevzemu in distribuciji rezervnih delov veliko načrtnejši in bolj sistematičen. Pri tem moramo kritično oceniti, da v letu 1981 nismo uspeli priti do načina in metodologije prodaje, nekorantnih in poškodovanih delov, kar še vedno vpliva na precejšen obseg tovrstnih zalog.

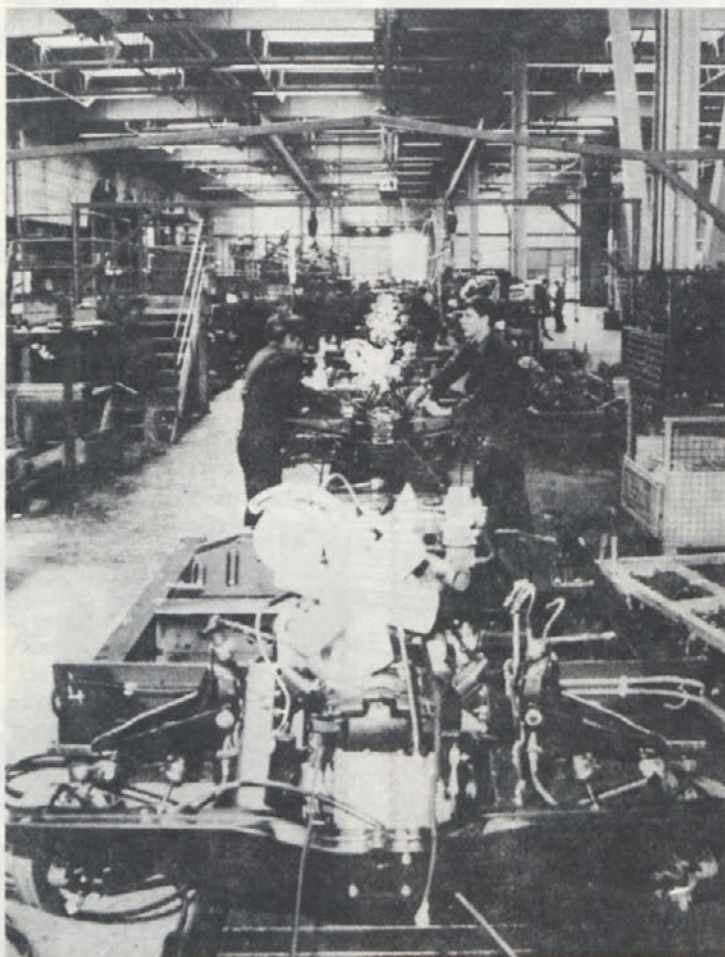
V programu ukrepov na področju prodaje na tujem trgu smo si zastavili naloge, povezane z analiziranjem stanja v zunanjetrgovinski aktivnosti ter sprejetjem ukrepov za povečanje naše izvozne aktivnosti. V letu 1981 smo povečali izvoz, čeprav vsa naša prizadevanja za izvoz R-4 v Alžir in Egipt niso dala željenih rezultatov. Številni dogovori in poslovni stiki z zunanjimi partnerji v letu 1981 bodo omogočali povečanje izvoza v naslednjih letih. Tako je s firmo „Centrala industriale de autoturisme Colibasi“ iz Romunije podpisan protokol o konkretnih oblikah menjave avtomobilov in sestavnih delov. Pripravljene so tudi predloge za blagovno menjavo z Madarsko, Čehoslovaško in Bolgarijo. Pripravili smo ponudbe terenskih prikolic za Irak ter prikolice in dostavni sanitetni avto za sejem v Kairu. Poleg sestavljenih oblik povečevanja blagovne menjave pa smo v letu 1981 sklenili pogodbo o kooperaciji s firmo A1-ko, v teku pa so tudi razgovori s predstavniki VW o izdelavi odpreškov.

Ocenjujemo, da je bila v letu 1981 sprožena obsežna aktivnost za povečevanje različnih oblik izvoza, čeprav fizični izvoz na podlagi vseh dogovorov in sklenjenih pogodb še ni bil realiziran.

Drugi sprejeti ukrepi pa so predvsem zaradi pomanjkanja strokovnih kadrov ostali ne-realizirani oziroma delno realizirani. Zaposlenost dela strokovnih delavcev zunanjetrgovinske organizacije z operativnimi deli usklajevanja izredno težkih razmer namreč ni omogočila priprave različnih analiz in strokovnih podlag za dolgoročno zunanjetrgovinsko usmerjenost DO IMV.

Janurja so bile oblikovane posebne delovne skupine, ki bodo do marca pripravile celovito analizo zunanjetrgovinskega poslovanja. Ta bo podlaga za oblikovanje koncepta organiziranosti na področju zunanjetrgovinske menjave.

Z ukrepi na področju kooperacijskega sodelovanja smo žele-

li celotno funkcijo kooperacije analizirati, proučiti ter postaviti model bodoče organiziranosti. Moramo oceniti, da nam področja kooperacije v obdobju sanacije ni uspelo bistveno spremeniti. Vzroki za to so predvsem v pomanjkanju ustreznih kadrov, sestavljenosti problematike, pa tudi v delni zaprtosti posameznih kooperantov, ki ne želijo dolgoročneje urejevati poslovnih odnosov. V letu 1981 smo sicer podpisali 15 dolgoročnih in 37 letnih pogodb o poslovno-tehničnem sodelovanju, vendar je obseg sistematičnega obvladovanja še vedno skromen.

Zato bo potrebno ob delavcu, ki mu je naloženo, da mora pripraviti koncept oblikovati strokovno službo, ki bo sposobna na novih osnovah zastaviti razvejano kooperacijsko sodelovanje doma in v tujini.

Uresničevanje ukrepov na področju razvoja

Uresničevanje ukrepov na področju razvoja je bilo glede na sestavljenost in združenost problematike povezano z razreševanjem številnih razvojnih vprašanj vseh proizvodnih programov IMV, na drugi strani pa z dogovarjanjem z različnimi proizvajalci na področju motorne in avtomobilske industrije v Jugoslaviji.

V letu 1981 so bili opravljeni številni razgovori in poslovni stiki doma in v tujini, povečani z opredeljevanjem razvojnih vprašanj.

Opravljen je bilo tudi obsežno delo pri razreševanju številnih razvojnih vprašanj v proizvodnji avtomobilov in prikolice. Pripravljena je zvedenka R-4 v skromnejši opremi in „sanitetni“ R-4, ter izvršene številne druge konstrukcijske in tehnološke spremembe. Na področju prikolice je bil izdelan celoten program nove družine prikolice, izvedene so izboljšave na prikoliceh sezone 1981/1982, v pripravi so prototipi motorhoma, izdelan je program tovornih prikolice ter realiziran večji del zastavljenega programa osvaja-nja.

Ocenjujemo, da so posamezne službe na področju razvoja, upoštevajoč obstoječo organizacijo ter kadrovske sestave, načrtnje obvladovale posamezna razvojna vprašanja, čeprav je vrsta vprašanj zaradi kadrovske nezasedenosti, pa tudi subjektivnih ovir, ostala odprtih in nedorečenih.

Kljub bolj organiziranemu pristopu in obsežnim prizadevanjem na področju razvojno-komercialne in kooperacijske aktivnosti pa moramo oceniti, da v obdobju sanacije nismo

Sodelovanje ZCZ – IMV

KONKRETNI REZULTATI

Intenzivni pogovori med strokovnimi ekipami Crvene zastave in IMV so dobili epilog s sklenitvijo pogodbe, katero so 2. marca podpisali pooblašeni predstavniki obeh strani. Gre za pogodbo o poslovno-tehničnem sodelovanju pri proizvodnji pločevinastih odpreškov, o čemer je bila dana informacija tudi delegatom delavskega sveta DO na 14. seji.

IMV naj bi za CZ izdeloval 18 različnih karoserijskih odpreškov v prostih zmogljivostih teže presernice, pločevino in orodja za prešanje pa bo dobavila CZ.

Z omenjenim sporazumom niso izčrpane vse možnosti sodelovanja, saj že tečejo pogovori o razširitvi poslov, s katerimi bi v celoti angazirali vse preostale zmogljivosti v naši presernici, ki sicer sodi med največje in najmodernejše na Balkanu.

Vrednost poslov po sklenjeni pogodbi presega 3 milijarde starih din.

uspeli definirati dolgoročne razvojne strategije IMV.

Če je le-ta opredeljena na področju prikolice, pa je celotno področje konceptualnega razvoja avtomobilske proizvodnje še vedno odprto in potrebno nadaljnjih strokovnih obdelav.

Vzroki za odstopanje od zastavljenih ukrepov na področju opredeljevanja dolgoročne razvojne usmeritve avtomobilske proizvodnje so tako v pomanjkljivi strokovni kadrovski zasedbi neizdelanosti platforme bodočega sodelovanja z Renaultom v težavah pri oblikovanju celotne reprovizije kot v številnih drugih državah, ki so vplivale na to, da se obsežna aktivnost, opravljena v obdobju sanacije, ni prebila v izdelan koncept razvoja avtomobilskega programa. Zato predvsem na tem področju pričakujemo širšo družbeno pomoč, tako z usmerjanjem kadrov za delo pri razvoju kot z razreševanjem številnih dilem, ki se pojavljajo pri opredeljevanju strategije IMV.

Kritično moramo oceniti tudi zamujanje pri postavitvi nove organizacije celotne razvojne dejavnosti ter ustvarjanju drugih pogojev za nemoteno delo vseh razvojnih dejavnosti.

Proizvodna dejavnost

Razmere, v kakršnih se je odvijalo poslovanje po sprejetju ukrepov za odpravljanje vzrokov za izgube in zagotovitev uspešnega poslovanja, niso omogočile celovitih rešitev na področju proizvodnje, vendar ugotavljamo, da so bili narejeni premiki pri uresničevanju opredeljenih nalog. Čeprav so v nadaljevanju podrobneje orisane aktivnosti po posameznih tozidih, lahko podamo nekaj splošnih ugotovitev.

Izredne težave pri oskrbovanju proizvodnje kljub nekaterim organizacijskim posegom na področju sistema planiranja proizvodnje (TOZD TA) so zavirale vzpostavljane vsebinske funkcije planiranja, tako da so se planske službe ukvarjale bolj z vsakdanjim reševanjem konkretnih problemov iskanja materiala kot z načrtnim organiziranjem uravnavanja tokov materiala in kompleksnega planiranja proizvodnje.

Pomanjkanje finančnih sredstev in omejevanje oskrbe z uvoznimi repromateriali je terjalo skrajno prožno prilagajanje konkretnim razmeram oziroma razpoložljivim sredstvom, tako da smo jih v največji meri usmerjali v tisto proizvodnjo, ki je bila v danem trenutku najbolj aktualna (v prvi vrsti za izvoz).

Čeprav zagotovo niso izčrpane vse možnosti racionalizacije porabe materiala, so bili v večini tozidov prav na tem področju narejeni največji premiki. V prvi vrsti gre poudariti napore za izboljšanje izkoriščanja repromateriala in s tem v zvezi zaostrovanje disciplinske odgovornosti. Večina tozidov je opravila korekcije normativov ter izpostavila učinkovitejše in natančnejše evidence vhoda in porabe materiala.

V poročilu o poslovanju za l. 1981 je izkazano bistveno zmanjševanje vseh vrst zalog, ki pa še vedno zelo obremenjujejo poslovanje. Kljub vrsti uspešnih ukrepov za zmanjševanje nepotrebnih zalog repromateriala še vedno ugotavljamo, da ni premikov v zvezi z dogovorjenimi ukrepi za odprodajo neidočih rezervnih delov in repromaterialov iz proizvodnje. Gre predvsem za vzpostavljane kontinuiranega sistema odprodaje, ki bi v celoti odpravil nedopustno kopičenje zalog.

Ne glede na to, da v kratkem času ni bilo možno vpeljati korenitih sprememb na področju urejanja problematike transporta in skladiščenja materiala, kar je bilo v veliki meri pogojeno tudi z nadaljnjimi vlaganji (interni transport in skladišča), je potrebno poudariti, da so sprejete organizacijske rešitve dale dobre rezultate. To velja predvsem za zunanji transport in skladiščenje, kjer so bistveno zmanjšani transportni in manipulativni časi oziroma tozadefinirani stroški. Te bomo lahko odločno zmanjšali predvsem z nadaljnjim izgrajevanjem funkcije planiranja proizvodnje, saj službe transporta spričo pomanjkljivosti pri planiranju velikokrat ne morejo preprečiti nepotrebnih stroškov.

S krčenjem normativov je sicer izboljšana izraba delovnega časa, vendar velja ugotoviti, da se dogovorjene naloge v zvezi s tem niso uresničevale dovolj dosledno. Gre za to, da je še vedno nedopustno visok izpad delovnega časa v glavnem rezultat subjektivnih slabosti. Te so sicer delovno spodbujali pogosti zastoji v proizvodnji, vendar ne gre prezreti prisotnosti tehnološke in delovne nediscipline, kateri se ne zoperstavljamo dovolj učinkovito niti po strokovni niti po samoupravnih plati.

To je neposredno vplivalo tudi na kvaliteto dela v vseh fazah proizvodnega procesa. Službe za kontrolo kvalitete so ukrepale v smislu krepitve nadzora kvalitete, vendar še niso zaživele celovite sistemske rešitve. Osebnostna malomarnost je še vedno dokajšen razlog za pomanjkljivo kvaliteto, kar pričra, da skrbijo še vedno predvsem strokovne službe in organi, ne pa vsi delavci. Kljub temu moramo poudariti, da se je kvaliteta dvignila, kar velja v prvi vrsti za izvozne izdelke.

V poslovnih poročilih tozidov izstopajo ugotovitve o splošnem zmanjševanju porabe vseh vrst energije, vendar le to ni vedno rezultat uresničevanja varčevalnih programov, ki bi med drugim tudi spodbujali h gospodarnemu obnašanju.

Dopisujte v naše skupno glasilo – to je boljše od jeze, češ da o vaši TOZD nič ne berete!

Preveč smo pozabljali na človeka – delavca!

4. marca 1982 je bila v veliki dvorani Doma sindikatov v Novem mestu konstitutivna seja konference osnovnih organizacij sindikata delovne organizacije Industrije motornih vozil.

Konferenca je bila v času najintenzivnejših javnih razprav o poslovnem poročilu in rezultatih gospodarjenja v letu 1981. Zato je tudi konferenca, ki jo lahko ocenimo kot uspešno, veliko časa in besed posvetila težavam, s katerimi se vsakodnevno srečujemo člani kolektiva ob svojem delu.

Konferenca OOS IMV je sprejela na podlagi opredelitev o nadaljnjem razvoju političnega sistema samoupravljanja in položaja delovnih ljudi v njem svojo programsko usmeritev. Ta temelji na opredelitvah 3. kongresa samoupravljalcev, sklepkih konferenc Zveze sindikatov Slovenije, programu dela republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, republiškega odbora sindikatov in delovnega načrta OOS. S temi usmeritvami konferenca ne opredeljuje vseh nalog, ampak predvsem tiste, ki so trajnega pomena in zahtevajo stalno organizirano aktivnost konference in OOS sindikata v IMV. Zato se program tekoče dopolnjuje z vsemi aktualnimi nalogami, ki se bodo pojavljale v praksi. Delegati so programsko usmeritev konference OOS DO IMV za obdobje 1982 – 1984 soglasno sprejeli.

V nadaljevanju je predsednik konference OOS DO IMV tov. Jože Turk delegatom podal izčrpno poročilo o delu izvršnega odbora konference OOS DO IMV, ki ga v celoti objavljamo:

„Konferenca OOS naše delovne organizacije poteka v času intenzivne javne razprave o poslovnem poročilu in rezultatih gospodarjenja v letu 1981, ki je bilo gotovo najtežje v vsej zgodovini našega kolektiva. Vrsta subjektivnih in objektivnih vzrokov je pogojevala naše gospodarjenje, s tem v zvezi pa tudi načrtovane aktivnosti v preteklem obdobju. Ob tem naj poudarimo, da je podlaga za današnjo razpravo, oceno in sprejem zaključkov vrsta dokumentov, ki so bili pripravljani v letu 1981. Naj omenimo samo nekatera gradiva, kot so: osnovne usmeritve plana 1981 in sam plan 1981, program sanacije, program aktivnosti za razreševanje gospodarskih in družbenih razmer v TOZD in DSSS DO IMV, ukrepi za odpravljanje vzrokov in zagotovitev uspešnega poslovanja, poročilo o poslovanju v obdobju januar –

september 1981 program sanacije z dopolnitvami in še nekatere analize. V novembru 1981 je bila 3. konferenca zveze komunistov IMV; sprejela je izredno pomembne ocene in ugotovitve in bila za marsikoga prelomna. V zadnjem času smo pripravili še nekatera delavna gradiva – plan kadrov za leto 1982, oceno uresničevanja ukrepov za odpravljanje vzrokov izgube in zagotovitev uspešnega poslovanja.

Poskušali bomo podati kratko oceno naših aktivnosti in prizadevanj v obdobju nezavidljive gospodarske situacije in nelikvidnosti kolektiva.

Aktivnosti, ki smo jih opredelili v programu, so se bolj ali manj izvajale v posameznih sredinah. Osnovne organizacije sindikata so na svojih letnih občnih zborih ocenile delovanje v preteklem dveletnem obdobju in izvedle volitve novih vodstev.

Ugotoviti moramo, da v TOZD Tovarna avtomobilov ni bila uspešno izvedena konferenca OOS v TOZD. Mislimo predvsem na potek volitev, tako da se bo konferenca v tem mesecu. Ob evidentiranju in kasnejših volitvah velja ugotoviti, da smo premalo upoštevali nepretrganost dela, saj so bila praviloma v vseh OOS izvojenova vodstva sindikalnih organizacij. V zadnjih mesecih je potekala izredno široka akcija evidentiranja in kandidiranja za skupščinske volitve ta mesec. Koliko je bila ta akcija uspešna, bomo videli v naslednjem obdobju, ko bomo občutili delo novo izvoljenih delegatov, ki jim morajo pomagati prav sindikati.

Lani je dobro potekala javna razprava o nekaterih samoupravnih aktih, predvsem pri sprejetju SaS in pravilnika za reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev. Na podlagi teh aktov so stanovanjske komisije skupaj s strokovnimi službami opravile obsežno delo in rešile vrsto stanovanjskih problemov naših delavcev. Ob tem naj še omenimo, da smo v letu 1981 dokončno izgradili naselje Žibertov hrib z 91 stanovanji.

Pri oceni delovnih in življenjskih pogojev delavcev sindikat gotovo ni odigral svoje vloge v celoti. Ugotovimo lahko, da smo vrsto let ob investicijskem načrtovanju in gradnji vse preveč pozabljali na človeka – delavca. Vse preveč sredstev smo namenili betonu, opremi, tehnologiji, premalo ali skoraj nič pa delovnemu okolju, pro-

stemu času, objektom družbenega standarda, prehrani med delom, zdravstvenemu varstvu, socialni varnosti itd. Pri načrtovanju nam mora biti jasno, da je še vedno najcenejša investicija v človeka – delavca in da lahko le delavec, ki je zadovoljen, več dela in ustvari.

Pri informiranju lahko ugotovimo, da številne informacije niso pravočasne ali pa se na nekaterih mestih ustavljajo. Večkrat so prav to vzroki za nastajanje dezinformacij, ki negativno vplivajo na počutje zaposlenih in možnost aktivnega odločanja ter dogovarjanja. Predvsem pogrešamo bolj organiziran pristop pri pripravi gradiv za samoupravne organe in delegacije v TOZD in na nivoju delovne organizacije.

Ob intenzivni investicijski gradnji in hitri rasti smo si leta 1980 opredelili nekatera osnovna izhodišča za samoupravno organiziranost. Večine teh izhodišč nismo mogli upoštevati predvsem zaradi izgube v letih 1980 in 1981, slabšanja likvidnosti in naraščanju plačilne nesposobnosti IMV. Hkrati smo kasnili pri investicijah, pojavljala pa se je tudi fluktuacija. Kljub temu, da so aktivnosti, ki jih je kolektiv izvajal v letu 1981, poznane, menimo, da je treba nekatere pojave ponovno osvetliti. Že junija 1981 smo pripravili sorazmerno obširen program sanacije, ki ga je kolektiv sprejel. Poslali smo ga vsem potencialnim sanatorjem, bankam, občinskim in republiškim organom, skladu skupnih rezerv itd. Dodatne analize subjektivnih vzrokov za izgube v letu 1980 in slabosti v poslovanju so opozorile na vrsto pomanjkljivosti in nedorečenosti v kolektivu. Na podlagi teh ugotovitev smo julija 1981, mesec dni za sanacijskim programom, pripravili ukrepe za odpravljanje vzrokov za izgube in zagotovitev uspešnega poslovanja. V ukrepih smo opredelili vsebino, odgovornost in roke za uresničitev nalog na vseh področjih notranje organiziranosti v proizvodno-tehnološkem in družbenoekonomskem smislu. Menimo, da je v tem dokumentu izpričana splošna pripravljenost kolektiva, da obračuna z notranjimi slabostmi. Prepričani smo tudi, da bomo lahko le s sočasnim razreševanjem notranjih zadev in uresničevanjem programa sanacije dosegli željene rezultate. Po obravnavi omenjenih dokumentov smo ob koncu leta 1981 pripravili program sanacije z dopolnitvami.

To je pravzaprav dopolnjen prvotni program s predlogi in stališči, ki so se oblikovali med obravnavo.

Naj poudarimo, da nam do sedaj še nihče ni ocenil pripravljenih dokumentov kot nesprejemljive, pa vendar so še vedno dvomi o realnosti teh programov. To se kaže v prepočasnem reševanju sprejetih dogovorov in sklepov.

Čeprav je poslovno poročilo v javni razpravi, naj osvetlimo vsaj nekatere bistvene podatke o gospodarjenju v letu 1981. Proizvedli smo 28837 osebnih vozil, 920 gospodarskih vozil in 23310 avtomobilskih prikolic. Število delavcev se je zmanjšalo za 276, fluktuacija je znašala skoraj 20 odst. Celotni prihodek je bil 6.965 milijonov din, kar je 17 odst. več kot v letu 1980, vendar manj kot smo načrtovali. Vrednost izvoza je znašala 105,9 milijonov dolarjev ali 52,3 odst. vrednosti proizvodnje, kar je za 13 odst. manj kot v letu 1980. Uvozili pa smo za 88,1 milijonov dolarjev surovin, repromaterialov in kolekcij, kar pa je za 21 odst. manj kot v letu 1980.

Zaradi izredno zaostrenih pogojev v proizvodnji, saj so bile motnje prisotne skozi vse leto, smo bili primorani spremeniti načrtovani obseg proizvodnje. Za motnje v proizvodnji so bili predvsem naslednji vzroki:

- devizna in dinarska nelikvidnost delovne organizacije,
- omejitve v uvozu,
- motnje pri oskrbi proizvodnje s surovinami in repromateriali,
- porast cen surovin, repromaterialov.

Manjši obseg proizvodnje, povečanje stroškov nad planiranimi ter obresti so povzročili izgubo v višini 1.251.044.000 din, kar je več, kot je bilo s programom načrtovano.

Ni odveč poudariti, da so bili leta 1981 redki dnevi, ko so proizvođači kompletni zapuščali proizvodne hale. Te težave so se v prvih dveh mesecih letošnjega leta še povečale. Samo podatek, ki omenjene probleme dovolj ponazarja: od 26.060 vozil R-4 je bilo nekompletnih 19.440, ob koncu leta pa je ostalo nedokončanih tudi 3.464 prikolic. V takih pogojih gospodarjenja ob nelikvidnosti in neustrezni kadrovski zasedbi je bilo seveda tudi delo samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij izjemno odgovorno in težko. V tem času nam je uspelo pridobiti na nekaterih področjih kadrovske okrepitve (komerciala, finance,

pravna služba), ki že kažejo nekatere pozitivne premike in rezultate.

Hkrati najbrž lahko ocenimo, da tudi kolektiv bije bitke za spremembe obstoječih režimov pri vodenju, hitrih rešitvah, kadrovske politiki, ob čemer tudi samoupravljanje in družbenopolitične organizacije dobivajo svoje mesto in vlogo. Da stara miselnost in metode še obstajajo v vsakodnevnom delu in življenju v kolektivu v posameznih sredinah, najbrž ni nič novega. Ob težavah v proizvodnji, neurejenih medsebojnih odnosih in osebnih dohodkih, ki so daleč pod povprečjem v naši branži in republiškim povprečjem, postaja tudi razpoloženje delavcev vse bolj negotovo. Marsikje je že ogrožena socialna varnost, povprečni izplačan OD v letu 1981 je bil 8.800 din. Gotovo vse to vpliva na produktivnost, perspektivnost in fluktuacijo predvsem strokovnih kadrov.

Dokumenti in ocene, ki jih imamo, seveda omogočajo rezultate, razprava s predlogi bo dober napotek za dopolnitve programov in podlaga za načrtovanje aktivnosti ob sicer že pripravljenih programskih usmeritvah sindikalne konference. Ena prvih nalog vseh subjektivnih sil je sodelovanje pri razrešitvi kadrovske zasedbe kolektivnega poslovodnega odbora in pripravah na volitve samoupravnih organov do konca aprila.

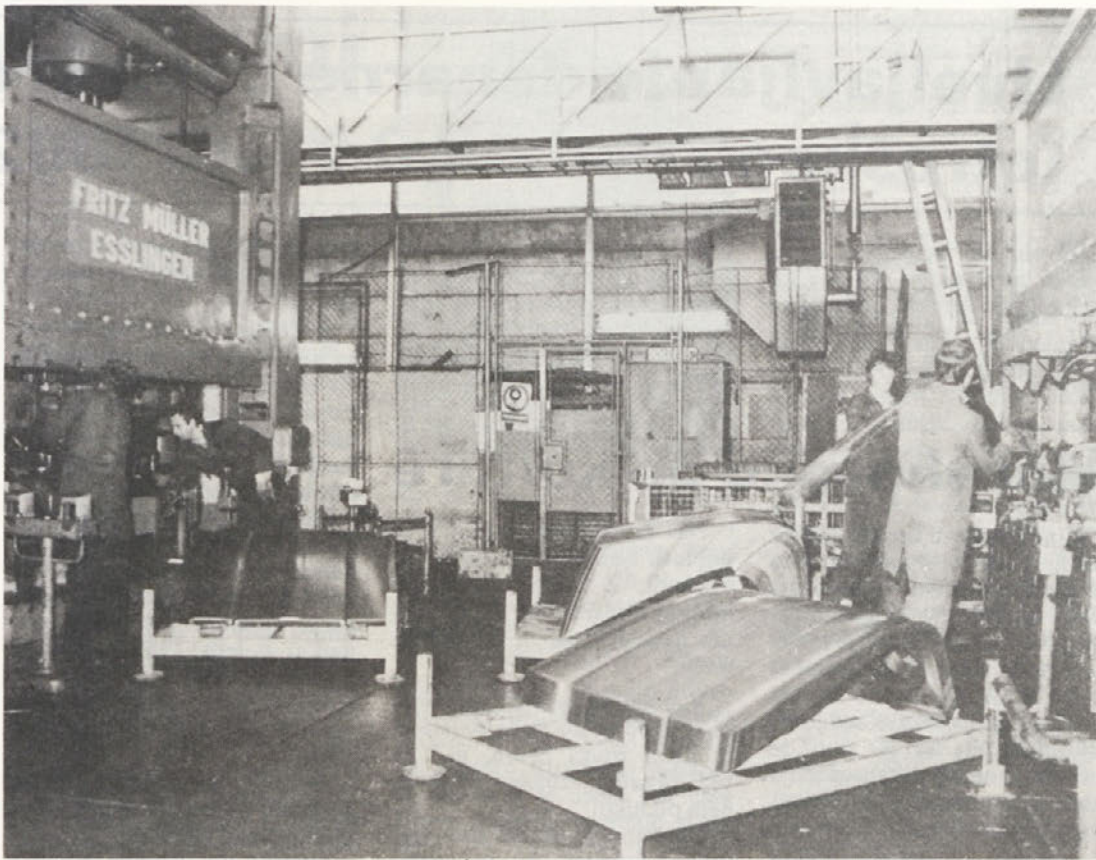
Ob zaključku naj podčrtam, da so sedanje razmere, ki so res izjemno težke, rešljive in da bo kolektiv prispeval pomemben delež k razreševanju. Učinkovito in hitro pomoč pričakujemo tudi od drugih družbenih subjektov v družbeni skupnosti, ker je le tako moč zagotoviti nadaljnje uspešno vključevanje IMV v domačo in mednarodno delitev dela.

TUDI NA RAZPRAVI ŽIVAHNO

Po poročilu je sledila dokaj živahna in presenetljivo odkrita, neposredna razprava. Sodelovalo je precejšnje število delegatov, ki so seznanjali prisotne s težavami iz svojega delovnega okolja. Menili so, da ni več časa za zastavljanje vprašanj, pač pa bo potrebno pričeti z akcijami, ki bodo spremenile položaj.

Na konferenci sta bila tudi Srečo Mlinarič, predsednik republiškega odbora sindikata delavcev proizvodnje in predelave kovin, in Stane Žunič, predsednik občinskega sindikalnega sveta Novo mesto, ki sta tudi sodelovala v razpravi.

Srečo Mlinarič je član skupine, ki je bila oblikovana na

pobudo izvršnega sveta, imenovala pa jo je gospodarska zbornica. Naloga te delovne skupine pa je, da naši delovni organizaciji pomaga pri reševanju težav.

Tov. Mlinarič je poudaril, da moramo najprej ugotoviti vzroke za stanje in šele potem iskati možne rešitve. Kritično je ocenil informiranje v delovni organizaciji in zunaj nje, o izvajanju sanacijskega programa. Dejal je, da bomo morali vsi skupaj vložiti še ogromno naporov za pridobivanje novih strokovnih kadrov in zajeziiti fluktuacijo zaposlenih. Vsekakor je eden glavnih vzrokov za ta osebni dohodek, ki se tudi v bližnji prihodnosti ne bo mogel spremeniti. Tudi z razvojem samoupravljanja v naši DO ne moremo biti zadovoljni, zato sindikat res nima malo dela.

Srečo Mlinarič je poudaril, da delavci IMV najbolj potrebujemo veliko dobre volje in vztrajnosti. Upravičeno pričakujemo čim hitrejšo družbeno pomoč. Čeprav je sanacija v prvi vrsti naloga kolektiva, imajo pri tem odgovorno nalogo tudi družbenopolitične organizacije in samoupravni organi.

V nadaljevanju so delegati posvetili pozornost sami vlogi in pomenu sindikata. Z delom tega v IMV ne moremo biti popolnoma zadovoljni. Preveč pozabljamo tudi vlogo sindikata pri zaščiti socialnega položaja delavca, kar je tudi zelo pomembno.

Tudi na tej konferenci so delegati spregovorili o težavah razvoja in programski usmeritvi,

tako rekoč o vsem — do odgovornosti za nastalo situacijo.

Vsekakor lahko ocenimo, da smo s plodno razpravo naposled približali „tabuje“.

Ob koncu oziroma potem, ko je dobil razrešnico prejšnji izvršilni odbor, so delegati izvolili nov izvršilni odbor konfe-

rence OOS delovne organizacije IMV. Novi predsednik konference OOS IMV je Čedo Negovanovič (TOZD Commerce), namestnik predsednika je Tomaž Ferbežar, Branko Kopinč (TAP Brežice), Franc Borin (TO Mirna), Drago Penica (TO Črnomelj), Marko Rajkovača (TA) in Rudi Sever (TP) pa so člani.

Težave so in bodo

Glede na težave v TOZD TA smo v proizvodnji I. organizirali krajši sestanek, na katerem so bili vsi oddelkovodje, izmenovodje, predelavci, obratni tehnologi, planerji in poenterke. Namen sestanka je bil seznaniti delavce s trenutnim stanjem.

Pomanjkanje vseh vrst materialov, ki jih ni mogoče zagotoviti za redno proizvodnjo, je privedlo do tega, da je moral del delavcev v nekaterih proizvodnjah na enotedenski redni letni dopust. Tudi v naši proizvodnji je občutno pomanjkanje materiala (pločevine) predvsem za zunanje karoserijske dele, vendar je proizvodnja I. klub temu lahko neprekinjeno delala.

Linija kolesnih obrocev mora zaradi pogodbenih obveznosti redno dobavljati kolesne obroč, ki so namenjeni za izvoz.

Da bi delovni čas čim racionalnejše izrabili, smo sprejeli naslednje ukrepe:

- proizvodnja dela normalno v obeh izmenah;
- izdelati moramo po pogodbi dogovorjeno število nosilcev

za traktorje za tovarno traktorjev Štore;

— pooprčiti je treba disciplino glede kvalitete in kvantitete izdelkov;

— zagotoviti je nenehen red in disciplino na delovnih mestih;

— omogoči se koriščenje rednega letnega dopusta delavcem, ki to želijo, največ za en teden;

— vse izhode iz tovarne bomo evidentirali;

— OPP naredi skupaj z materialnim oddelkom pregled stanja materiala in zalog, da bomo imeli točno evidenco delov in materiala, kar nam bo omogočalo natančnejše planiranje proizvodnje.

Naj na koncu napišem le še to, da bi morali vsi spoštovati red in biti disciplinirani. Bolj bi morali upoštevati ukrepe za odpravljanje vzrokov izgube in zagotovitev uspešnega poslovanja, saj le-te premalo upoštevamo ali pa jih sploh ne izvajamo.

V. MIKEC
TOZD TA P. I.

Uveljavljanje denarne pomoči otrokom (otroškega dodatka) v letu 1982

Obveščamo vse delavce, da je uveden nov enoten obrazec za uveljavljanje denarne pomoči in sicer „vloga za uveljavljanje socialnovarstvenih pravic“ (obrazec DZS 8,40).

Ta obrazec se uporablja za prvo in ponovno uveljavljanje vseh socialno-varstvenih pomoči, med katere sodi tudi denarna pomoč otrokom (otroški dodatek). Obrazec je priprav-

ljen tako, da omogoča ročno in računalniško obdelavo podatkov.

Z uveljavitvijo novega obrazca prenehajo veljati vsi dosednji obrazci za uveljavljanje denarnih pomoči (otroškega dodatka). Obrazec „vloga za uveljavljanje socialno-varstvenih pravic“ je že v prodaji.

Delavci, ki že prejemale denarno pomoč za otroke, se dolžni v zvezi s preizkusom nadaljnje upravičenosti do denarne pomoči (otroškega dodatka) v letu 1982 predložiti izpolnjen obrazec „vloga za uveljavljanje socialno-varstvenih pravic“ najkasneje do 31. marca 1982.

Dohodkovni pogoji in višina denarnih pomoči v letu 1982 v občini Novo mesto.

Pravico do denarne pomoči (otroškega dodatka) ima v znesku:

– 1200 din otrok, če je višina dohodka družine do 2900 din mesečno na družinskega člana;

– 850 din otrok, če je višina dohodka družine od 2900 do 3700 din na družinskega člana;

– 450 din otrok, če je višina dohodka družine od 3700 do 4200 din mesečno na družinskega člana.

Pri ugotavljanju upravičenosti od denarne pomoči se upoštevajo vsi dohodki družine, ne glede na vir ali predpis, po katerem jih družina ali otrok ima (osebni dohodek, honorarno delo, popoldanska obrt, štipendija...).

Dohodek iz kmetijske dejavnosti se upošteva v 6-kratnem znesku katastrskega dohodka.

Pravico do povečane denarne pomoči ima v znesku:

– 400 din mesečno težje telesno ali duševno prizadeti otrok, če je ugotovljeno, da je zaradi otrokove prizadetosti družina v bistveno težjem socialnem položaju;

– 200 din mesečno otrok, ki ima edinega hranilca, če znesek otrokovega dohodka (preživnina, družinska pokojnina itd.) ne presega 1700 din mesečno in če je ugotovljeno, da je družina zaradi tega v bistveno težjem socialnem položaju.

LEKO VESELA

Mačehovsko do kulture

V naši delovni organizaciji že nekaj časa obstaja kulturno umetniško društvo, ki pa, žal, s svojo aktivnostjo bolj miruje. Njegova „svetla točka“ je mešana pevski zbor, ki ga ves čas vodi zborovodja Slavko Rauch. Pevci redno in vestno hodijo na vaje, tako da se je zbor že predstavil tudi ljubiteljem petja zunaj naše občine.

Zakaj je aktiven le zbor?

Vzrokov je gotovo precej. Običajno raje kritiziramo, kot da bi se potrudili in sami kaj storili, da bi stvar premaknili z mrtve točke.

Odras naše aktivnosti ali morda le želje po aktivnem delovanju v našem kulturno umetniškem društvu je gotovo že udeležba na občnem zboru društva. Kljub „Kurirju – informatorju“, ki je bil natisnjen v zadostnih izvodih, da bi ga lahko dobil in bil obveščen o tem vsak član našega kolektiva, so bili na občnem zboru kulturno umetniškega društva zopet samo pevci.

Zato je sam občni zbor, sicer najavljen kot občni zbor kulturno umetniškega društva, potekal kot občni zbor pevskega zbora. Naj vam vsaj preko „Kurirja“ nekoliko približamo delo pevcev.

V minulem letu so pevci delovali aktivno. Ves čas so se trudili pridobiti nove člane, vendar se zbor še ne more pohvaliti, da je velik. Tako je vaje, ko manjkajo 3 ali 4 člani, že težko izvesti. Vendar pevcem ne zmanjkuje volje.

Sodelovali so na koncertih, ki so bili organizirani pod geslom „Spoznajmo se“ po vseh krajih Dolenjske. Bili so na reviji v Domu JLA na taboru v Šentvidu, na koncertu pred otvoritvijo samorastniškega tabora v Trebnjem, na osrednji slovesnosti v počastitev dneva borcev na Lazah, na 6. srečanju delavcev IMV na Gorjancih in na osrednji občinski proslavi za 29. november. To je le nekaj nastopov, kjer so se naši pevci predstavili tudi zunaj delovne organizacije.

Naš mešana pevski zbor se je pobratil z zborom „Slavček“ iz Trbovelj. Z njimi pripravljajo skupne koncerte in eden takšnih nastopov naj bi bil tudi ta mesec.

V poletnih mesecih se pevci, ki so med seboj ne le sodelavci in člani istega zbora, pač pa tudi prijatelji, zberejo na skupnem pikniku.

Običajno je pevski zbor kot velika družina, ki je vedno dobre volje in vsak trenutek prostega časa izkoristi za pesem.

Na občnem zboru so pevci izvolili nov odbor; predsednik je postal Mitja Koman, namestnik Bogomir Sivec, tajnik Marija Jerele in blagajnik Marija Udovč.

In kaj naj napišemo o kulturno umetniškem društvu in o njegovem lanskoletnem delu?

Lahko le bore malo ali skoraj nič.

Morda bo letos bolje, drugače. Lahko pričakujemo še kakšno drugo aktivnost, ki naj bi rasla skupaj ob delu pevskega zbora.

Tudi letos načrtuje največ pevski zbor. Zgodilo pa naj bi se še nekaj stvari.

V našo delovno organizacijo bo pričela morda že konec tega meseca prihajati potujoča knjižnica. Vse, ki vas je ta novica razveselila, in vse, ki želite, da bi ta knjižnica prišla tudi do vas, obveščamo, da boste točne informacije še dobili, ko bodo znane.

V menzi II Tovarne avtomobilov pa naj bi svoj prostor dobili likovniki. V prostoru, ki ga bo potrebno z minimalnimi napori in izdatki ustrezno urediti, naj bi bile v bližnji prihodnosti razstave del naših delavcev – likovnikov in tudi akademskih slikarjev.

Kot vidite, se nam s strani kulturno umetniškega društva obetata letos dve novi možnosti za kulturno življenje v trenutkih prostega časa.

Potujoča knjižnica v IMV

Misli o ustanovitvi potujoče knjižnice so se porajale že pred leti. Tako je bila 1978 kot oddelek Študijske knjižnice Mirana Jarca ustanovljena potujoča knjižnica. Ta potujoča knjižnica je začela delovati 29. novembra 1978. Prvo postajališče je imela v Gabrju. Za to potujočo knjižnico so prispevale sredstva skoraj vse novomeške delovne organizacije in kulturna skupnost SRS. Seveda je šlo tudi za udeležbo naše delovne organizacije. Tako je bilo v ta namen nabavljeno blizu 2000 knjig, ki si jih ljudje izposojajo v velikem številu. Knjižnica obiskuje kraje od Žužemberka do Šentjerneja ali Mirne peči. V Novem mestu prihaja le v dve delovni organizaciji. Zaradi gradnje objektov v naši organizaciji ni bilo možno izvesti, da bi prihajala tudi k nam. Zato smo se šele letos dogovorili, da bo v IMV potujoča knjižnica pričela prihajati aprila in tako bomo tudi delavci našega kolektiva imeli večjo možnost priti do dobre knjige.

Upam, da so med zaposlenimi tudi delavci, ki si želijo na ta način spoznati knjigo, prijatelji-čo človeka.

Na koncu naj omenim še to, da bo potujoča knjižnica prihajala v IMV vsake tri tedne. O točnem datumu prihoda in kraja, kjer bo postala, pa boste še obveščeni z informatorjem in plakati.

ZVONE PAVLIN
Predsednik
kulturnega društva

Delali so z nami

Prva skupina učencev SŠTU zaključila 80-urno proizvodno delo

V času od 15. 2. do 26. 2. 1982 je opravila proizvodno delo prva skupina učencev SŠTU kovinsko-predelovalne usmeritve.

Skupina je bila vključena v proizvodno delo po vnaprej pripravljenem izvedbenem učnem načrtu, ki smo vam ga predstavili v eni prejšnjih številkih „Kurirja“.

Učence smo prvi dan popeljali v našo učilnico v prostorih KŠC Grm, kjer smo jih na 8-urnem uvajalnem seminarju seznanili z vsemi potrebnimi informacijami. Učenci so bili zlasti navdušeni ob filmu „Kolesje IMV“, ki smo ga uvrstili v program uvajalnega seminarja. Tudi ostala AV sredstva, ki smo jih nabavili, uspešno vključujemo v informiranje.

Pri organizaciji izvedbe so se pojavile precejšnje organizacijske težave zaradi razporeditve učencev, ker je bila proizvodnja ves čas motena in smo morali sprotno iskati nova ustrezna dela in opravila, primerna za izvajanje proizvodnega dela.

Da je bilo proizvodno delo vseeno zadovoljivo izvedeno, se moramo zlasti zahvaliti požrtvovalnim koordinatorjema proizvodnega dela v TOZD TA tov. Fabjanu in v TOZD TP tov. Zadelu, poleg tega pa tudi drugim izvajalcem, ki so v kritičnih situacijah zaradi zastojev v proizvodnji ustvarjalno sodelovali s koordinatorji in prevzeli v nadzorstvo tudi večje število učencev hkrati.

Ob koncu prakse smo analizirali njen potek, zlasti z vidika

doseženega uspeha učencev. Ugotavljamo, da je prva skupina učencev (17 učencev) opravila proizvodno delo zelo uspešno. S to oceno bi bili lahko zelo zadovoljni, seveda če se ne bi v skupini dogodili tudi negativni pojavi:

Učenec, ki je opravljal proizvodno delo v proizvodnji III. in ni upošteval navodila izvajalca proizvodnega dela, se je porezal ob pločevino ter zaradi poškodbe ni mogel opravljati proizvodnega dela.

Odkrit pa je bil tudi primer prisvajanja materiala in poizkus, da bi učenec ta material tudi odnesel iz tovarne. Zadnji dogodek nas vse preseneča, saj smo učence posebej opozarjali na obveznosti in dolžnosti vseh, ki so vključeni na delo v delovni organizaciji. Dali smo jim tudi izvleček iz pravilnika o disciplinskih in odškodninskih odgovornostih delavcev v DO in TOZD.

Ko to pišem, je v proizvodnji že druga skupina učencev. Ta je znatno večja, saj je v skupini 17 učencev iz SŠTU in 29 učencev iz gimnazije. Od tega je v TOZD TA razporejenih 26 učencev, v TOZD TP pa 21 učencev.

14 učencev je razporejenih v popoldansko izmeno, in sicer v vsako TOZD po 7. Tudi skupini v naslednjih dveh terminih bosta šteli po 48 učencev, zato mora biti naša skrb in pozornost do njih še toliko večja.

STANE ŽAGAR

Odlikovan z medaljo za vojaške zasluge

V dnevnem časopisju smo pred časom lahko prebrali, da so bila na posebni slovesnosti v skupščini občine Novo mesto podeljena državna odlikovanja zaslužnim občanom novomeške občine oziroma društvenim organizacijam.

Po ukazu številka 125 z dne 16. 12. 1981 je prejel medaljo za vojne zasluge tudi član našega kolektiva Franc Jenkole.

Franc Jenkole je v naši DO že od leta 1969; tedaj je delal kot predelavec v proizvodnji prikolic, nato nekaj časa v tovarni avtomobilov. Ves čas si je želel delati v poklicni gasilski enoti in takoj, ko je bila pri-

ložnost za to, se je prekvalificiral; končal je poklicno gasilsko šolo in je danes vodja izmene v naši poklicni gasilski enoti.

„Rad opravljam to delo, čeprav je včasih naporno. Gasilci pač ne moremo imeti običajnega delavnika od 6. do 14. ure, vedno in vselej moramo biti pripravljeni. Nimalokdaj dežuramo ob nedeljah in praznikih.“

Ob tem svojem poklicnem delu, ki ga Franc Jenkole res opravlja vestno in odgovorno, pa veliko časa porabi za delo v zvezi rezervnih vojaških starešin. V tej organizaciji dela aktivno že od tedaj, ko se je vrnil s služenja vojaškega roka.

„Vojsko sem služil na ladji

kot mornar. Tistih 24 mesecev, kolikor smo tedaj služili v mornarici, je hitro minilo. Sama vojaščina se mi sploh ni zdela naporna, veliko pa sem se tedaj naučil.“

V vojaški knjižici Franca Jenkoleta piše, da je bil primeren in discipliniran vojak, dober delavec, tovariš, dobro je obvladal vojaško strokovno veščino. In takšen je še danes kot član Zveze vojaških rezervnih starešin.

Obrambna aktivnost strelske družine IMV Brežic

Znano je, da je v dejavnosti številnih družbenih organizacijah vpleteno veliko pomembnih prvin splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite. To posebej velja za strelske družine in ljubitelje tega športa. Z znanji in prizadevanji po čimboljšem rezultatu prispevajo neprecenljiv delež k resničnemu splošnoljudskemu značaju naše obrambe.

Načelo in naloga naše strelske družine je povedati množičnost našega članstva aktivnost na treningih in izboljšati sposobnost vsakega člana.

Pred nekaj dnevi smo organizirali tekmovanje za družinsko zlato puščico, ki je najboljšim strelcem omogočilo vstop v tekmovanje za občinsko zlato puščico. Dosegli smo viden uspeh.

Čeprav z aktivnostjo poka-

„Z odsluženja vojaškega roka sem se vrnil leta 1969 s činom vodnika. Z velikim veseljem sem nadaljeval z aktivnim delom v Zvezi rezervnih vojaških starešin v Žužemberku.“

Vsako leto se redno udeležujem predavanj in ob koncu tudi izpitov, ki jih vedno dokaj dobro opravi. V teritorialni enoti Milan Majcen imam čin višjega vodnika in vsako leto teoretično znanje izpopolnjujemo s praktičnim delom na terenskih vajah. Ta moja aktivnost mi pomeni osebno zadovoljstvo, zato sem bil zelo počaščen in srečen, ko sem bil odlikovan z medaljo za vojaške zasluge.“

V Zvezi rezervnih vojaških starešin v Žužemberku smo zvedeli, da je Franc Jenkole dejansko eden najbolj zaslužnih in prizadevnih članov, ki med drugim veliko truda in naporov vlaga v delo z mladimi.

Tudi mi se pridružujemo čestitkam in želimo Francu Jenkoletu še veliko uspehov pri njegovem delu v Zvezi rezervnih vojaških starešin.

zemo dobre rezultate in udeležbo na vseh tekmovanjih, družinskih in občinskih, smo zelo šibka družina. Pri opremljanju in nabavljanju diabol, tarč in ostalih rekvizitov se oskrbujemo kot vemo in znamo, največkrat iz svojih žepov.

Žal se pomena te organizacije vedno ne zavedamo dovolj, temu primerna pa je tudi zainteresiranost družbenih dejavnikov.

Upamo, da se bodo razmere spremenile, le tako bomo potem uspešno razvijali strelstvo v naši TOZD v Brežicah.

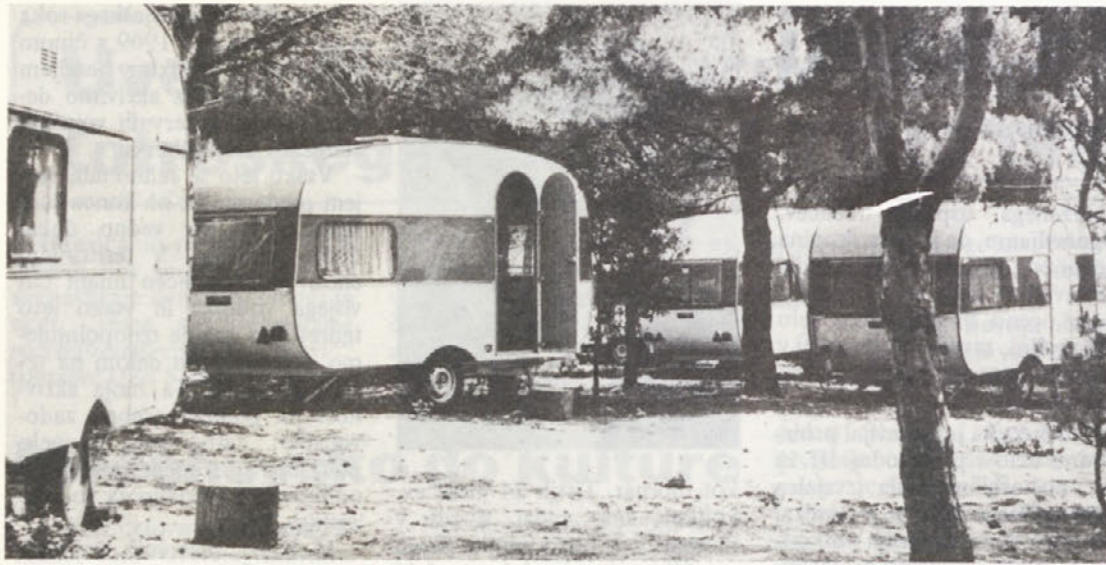
Rezultati tekmovanja za občinsko zlato puščico z dne 28. 2. 1982:

KRANJC JANEZ
TAP Brežice

1. MANOJLOVIČ Slobodan	IMV	548 krogov
2. SARADOŠ Vlado	SLOVENIJALES	540 krogov
3. ŠULER Franc	SLOVENIJALES	534 krogov
4. MOLAN Anton	ARTIČE	530 krogov
5. GERJEVIČ Franc	IMV	511 krogov
6. ŠKOFLJANC Jože	SLOVENIJALES	511 krogov
7. SEČEN Ernest	IMV	507 krogov
8. KRANJC Janez	IMV	504 krogov
9. SERDAN Milan	BREŽICE	504 krogov
10. MOLAN Jože	ARTIČE	494 krogov
11. STRUKAR Željko	IMV	486 krogov
12. ROBAL Milan	BREŽICE	484 krogov
13. PATTY Jože	BREŽICE	466 krogov
14. DERŽANIČ Slavko	ARTIČE	465 krogov
15. RADIVOJEVIČ Stanko	BREŽICE	460 krogov

za družbeni standard, kjer lahko dobijo tudi vse potrebne informacije — osebno ali po telefonu št. 85 in 24-495.

Oddelek za družbeni standard

7-DNEVNI TERMINI

od 12/6 do 19/6
 od 19/6 do 26/6
 od 26/6 do 3/7
 od 3/7 do 10/7
 od 10/7 do 17/7
 od 17/7 do 24/7
 od 24/7 do 31/7
 od 31/7 do 7/8
 od 7/8 do 14/8
 od 14/8 do 21/8
 od 21/8 do 28/8

Načrtovanje letnega oddiha

V letošnjem letu se je komisija za letni oddih srečala veliko bolj zgodaj kot prejšnja leta in poskušala postaviti osnovne temelje za oblikovanje cen in način letovanja v avtokampu Pakoštane in Kaštelu Starem, kjer imamo prikolice za oddih naših delavcev. Po izčrpnem poročilu je le-ta ugotovila, da moramo začeti zasledovati in usklajevati cene na ta način, da bo ustvarjeno obojestransko zadovoljstvo tako s strani ponudnika delovne organizacije Pakoštane kot tudi naše strani kot uporabnika.

Če primerjamo lanske cene letovanj z letošnjimi, so slednje za nekaj 10 odst. večje od teh cen, vendar bomo kljub temu ostajali pod zahtevanimi cenami, ki so sicer uradno potrjene za področje srednjega Jadrana. Na ta način bomo tako kot lani zmanjševali stroške letovalcev. Stroški so bili leta 1981 na dan nižji za približno 100 din od dejanske cene letovanja. Komisija je menila, da se vse prazne kapacitete po zaključenih prijavah ponudijo drugim delovnim organizacijam ali turističnim agencijam, saj bi na ta način ustvarili sredstva, ki bi jih namenili za izboljšave v našem delu kampa. Letos bo novo tudi to, da bodo vsem letovalcem stroški letovanj obračunani v 4 obrokih. S tem naj bi dosegli, da bi se za letovanje prijavilo čimveč delavcev. Kriteriji za razporeditev so ostali isti, zato vse prijavitelce naprošamo, da prijavnice izpolnijo čitljivo in

dosledno ter s tem omogočijo čimboljše delo.

Letos bomo poskušali najti možnost zamenjav z ostalimi delovnimi organizacijami. V razgovorih smo z nekaterimi turističnimi agencijami ter Mladinsko turistično poslovalnico v Novem mestu. O dodatnih ponudbah in možnostih vas bomo pravočasno obvestili. Če se bo posrečilo zagotoviti normalno obratovanje doma pri Miklavžu, bo možno letovati tudi na Gorjancih, o čemer bomo poslali pravočasno obvestilo.

Po čem bomo letovali v naših kapacitetah v Pakoštanah in Kaštelu?

Dnevna cena v prikolicah bo:
 prikolica tip 305 140,00 din na dan,
 prikolica tip 380 160,00 din na dan,
 prikolica tip 450 200,00 din na dan,
 prikolica tip 550 250,00 din na dan,
 prikolica tip 640 300,00 din na dan,
 prikolica tip 700 350,00 din na dan.

Dodatno bodo letovalci plačali parkirnino avtomobilov 30 din dnevno, turistično takso ter prijavo.

Rok za oddajo prijav je 16. april 1982, zato prosimo vse zainteresirane, da to upoštevajo.

Delavci v TOZD Mirna, Črnomelj, Brežice oddajo svoje prijave pri vodstvih TOZD, vsi ostali pa pošljejo prijave na naslov: DSSS-OKS, Oddelek

PRIJAVA

(prijave izpolnite s tiskanimi črkami)

za letovanje v avtokampu .....

Podpisani ..... roj. ....
 iz TOZD — DSSS ..... od-
 delek ..... matič. št. ....
 ..... telefon ..... želim letovati
 v avtokampu počitniške skupnosti: 7 dni, 10 dni, 14 dni
 (ustrezno obkroži):
 od ..... do .....
 od ..... do .....
 od ..... do ..... rezervna termina

v prikolicah tip .....

Z MANO BODO LETOVALI:

1. .... starost .....
2. .... starost .....
3. .... starost .....
4. .... starost .....
5. .... starost .....
6. .... starost .....
7. .... starost .....

SKUPAJ: ..... oseb

Na letovanje bomo potovali z:

1. LASTNIM AVTOMOBILOM
2. TOVARNIŠKIM AVTOBUSOM
 (navedi št. oseb) .....

S podpisom potrjujem prijavo in se istočasno obvezujem poravnati vso morebitno škodo, ki bi nastala po moji krivdi ali krivdi oseb, ki bodo letovale z mano, na prikolicah ali inventarju ter neopravičeno odpoved (razen vpoklica na

vojaške vaje, težke bolezni ali smrti v družini) in pooblaščam računovodstvo — obračun OD TOZD—DSSS, da od mojih OD odtegne znesek za najemnino prikolice in prevoz z avtobusom pri izplačilu OD v 4 obrokih.

V ..... dne .....
 Podpis .....

SOGLASJE TOZD — DSSS

TOZD — DSSS potrjuje, da ni ovir za koriščenje letnega dopusta v navedenem času.

Podpis odgovornega vodje

od 28/8 do 4/9
od 4/9 do 11/9
od 11/9 do 18/9

od 23/8 do 1/9
od 1/9 do 10/9
od 10/9 do 19/9

10-DNEVNI TERMINI

od 12/6 do 21/6
od 21/6 do 30/6
od 30/6 do 9/7
od 9/7 do 18/7
od 18/7 do 27/7
od 27/7 do 5/8
od 5/8 do 14/8
od 14/8 do 23/8

14-DNEVNI TERMINI

od 12/6 do 26/6
od 26/6 do 10/7
od 10/7 do 24/7
od 24/7 do 7/8
od 7/8 do 21/8
od 21/8 do 4/9
od 4/9 do 18/9

Novo vodstvo OO ZK v TOZD Commerce

Na volilni konferenci OO ZK dne 2. 3. 1982 smo izvolili novo vodstvo Zveze komunistov naše OO. Sekretar v naslednjem mandatnem obdobju je Čedo Negovanovič, člani sekretariata pa so: Rudi Šali, Vinko Čampelj, Branko Švajger, Lidija Francekovič in Janez Zrimšek.

Poleg poročila za preteklo mandatno obdobje, ki ga je na konferenci podal dosedanji sekretar Rudi Šali, smo se člani OO samokritično ozrli na naše delo v preteklosti in ugotovili, da je le-to bilo preveč formalno in da so bili tudi izostanki posameznih članov s sej OO preveliki.

Ugotovitev, hkrati pa tudi sprejeta obveznost nas vseh je

Višina diferencirane udeležbe staršev

V sredo 24. 2. 1982 leta je bila 15. redna seja sveta zavoda Vzgojno varstvenega zavoda Novo mesto, kateri smo prisostvovali tudi člani IMV. Ena izmed 4 točk dnevnega reda je bila obravnava predloga za po-

večanje cene vzgojnovarstvenih storitev. Menimo, da bi naše delavce, oz. starše zanimalo, kakšna višina udeležbe je predlagana v letu 1982.

Predlog nove lestvice:

Dohod. skupina	Mesečni dohodek na člana družine din	% udelež.	Predšol. otroci	Dojenčki
I.	do 2.400	25	872	1.227
II.	nad 2.400 do 3.100	30	1.047	1.473
III.	nad 3.100 do 3.800	35	1.221	1.718
IV.	nad 3.800 do 4.500	40	1.396	1.964
V.	nad 4.500 do 5.200	45	1.570	2.210
VI.	nad 5.200 do 5.900	50	1.745	2.455
VII.	nad 5.900 do 6.600	55	1.920	2.700
VIII.	nad 6.600 do 7.300	60	2.094	2.946
IX.	nad 7.300 do 8.000	65	2.269	3.191
X.	nad 8.000	70	2.443	3.437

Ekonomska cena za predšolske otroke bo 3.490 din, za dojenčke pa 4.910 din.

Dohodek družine se deli na dejansko število članov.

Višina diferencirane udeležbe staršev k plačilu storitev v Vzgojnovarstvenem zavodu Novo mesto v letu 1982 velja od 1. 4. 1982 leta dalje.

LEKO VESELA
Socialna delavka

Občni zbor v obratu Suhor

Osnovna organizacija sindikata v obratu Suhor je sklicala občni zbor delovnih ljudi obeh enot (lesnega in kovinskega). Zbora se je udeležilo 80 odst. zaposlenih. Po predlaganem dnevnem redu je bilo izvoljeno delovno predsedstvo, ki je vodilo občni zbor. O delu osnovne organizacije sindikata je govoril Jože Špehar, predsednik OOS obrat Suhor. Ugotovili smo, da je bilo veliko zastojev zaradi pomanjkanja materiala in da je to posredno vplivalo na precejšnje fluktuacije delovne sile. O situaciji v TOZD kot tudi o nalogah, ki izhajajo iz ukrepov za izboljšanje trenutne situacije, je spregovoril tov. Selič. Z nalogami, ki so pred osnovno organizacijo, je prisotne seznanil tov. Špehar. Opozoril je predvsem na naloge v zvezi z volitvami. V nadaljevanju je bilo izvoljeno novo vodstvo, in sicer: Stane Jordan – predsednik, Stane Šimec – namestnik, izvršni odbor sindikata pa sestavljajo: Anton Plut, Niko Šošarič, Ivan Črnugelj, Marija Car, Tilka Hostič, Zdenko Furjanič, Stanko Šavor, Jože Špehar, Stjepan Radakovič, Anton Ambrožič, Drago Jurkovič in Brane Videtič.

Za blagajnika OOS je bila izvoljena Mira Nemanič. Za kandidata (delegata občinskega odbora ZSS Metlika) je bil potrjen Mihael Črnič.

Poročilo blagajnika je prebrala Marija Štefanič. V blagajni je saldo za leto 1982 – 33.456,86 din; izdatkov je bilo za leto 1981 – 46.417,84 din.

Občni zbor je razrešil staro vodstvo OOS, nakar se je novi predsednik OOS Stane Jordan zahvalil v imenu novega vodstva OOS za zaupanje in pozval vse zaposlene, da mu pomagajo pri delu, da bi v bodoče OOS lahko čimuspšeje delovala.

NIKOLA OVNIČEK
Obrat Suhor

Treska – Skopje

IZVOZ ZA 400 MILIJONOV DINARJEV

Vrednost izvoza lesne industrije „Treska“ iz Skopja bo letos predvidoma dosegla 400 milijonov dinarjev.

Tudi to leto bodo največji del pohištva prodali kupcem v Sovjetski Zvezi, Franciji, potem skandinavskim državam, Iraku, Libiji, Avstriji in v drugih državah.

Kamp prikolic bodo našle največ kupcev v Italiji, kjer je bilo lani prodanih okrog 2.000 prikolic. V Treski si prizadevajo plasirati tudi te svoje izdelke v Sovjetsko zvezo, Francijo, Holandijo in Grčijo.

ogledalo

TOZD	št. prisp.
TOZD TOVARNA AVTOMOBILOV	1
Proizvodnja I	3
Proizvodnja II	–
Proizvodnja III	1
Proizvodnja IV	1
Proizvodnja V	1
Obrat Suhor	1
Kov. obrat Brežice	2
TOZD TOVARNA PRIKOLIC	4
TOZD TEHNOSERVIS	2
TOZD COMMERCE	3
DSSS	7
TOZD TAP Brežice	7
TOZD TO OKEN IN KOV.G. Šmarjeta	–
TOZD TOVARNA »PODGORJE« Šentjernej	1
TOZD TOVARNA OPREME Črnomelj	–
TOZD TOVARNA OPREME Mirna	3
TOZD ZIF Ljubljana	–
TOZD TOVARNA S. OPR. Beli Manastir	1

Ne pozabimo: brez do-brega obveščanja ni uspešnega samoupravljanja!

Okolje naj sodeluje

Velikokrat me vprašajo, kaj menim o zmerem pitju. To je dobro vprašanje. Ljudje res pogosto mislijo, da pomeni delati na področju alkoholizma in z alkoholiki isto, kot biti nekakšen zagrizen in nestrpen borec proti pitju in vsem, ki pijejo. Prav pristržna je naivnost, ki se ji od časa do časa nasmehnem; če je kako slavje, reče kdo: „Pazite se, socialna delavka je tu, vse vas bo zabeležila, če boste pili!“ Kogar pitje moti, mislim, da bi težko delal z alkoholiki. Ali bi kirurg lahko dobro operiral, če bi ga motila kri? Tudi če je kdo alkoholik in pijan, je moja strokovna naloga, da prav nam, moti pa tak človek predvsem domače in sodelavce, ki živijo z njim.

Pri zmerem pitju je le vprašanje, kako piti, da človek v „prvih sto letih“ življenja ne bi postal iz zmernega pivca alkoholik. O tem si lahko preberete v knjigi Jožeta Ramovša „Alkoholno omamljen.“ V omenjeni knjigi boste našli tudi sedem pravil za zmerno pitje.

Alkoholizem je čudna „bolezni“. Človek pije, saj vsi pijejo in te silijo povsod s pijačo, in nekaterim se počasi alkohol vgradi v organizem kot cement v beton. Takrat pa je konec, ker postane človek odvisen od alkohola, organizem ga začne potrebovati bolj kot hrano in kliče po njem kot suha zemlja po dežju. Opit človek se počuti prijetno, ne čuti nobenih življenjskih težav in nalog, zato je razumljivo, da se ljudje radi opijajo.

Bistvo alkoholizma pa ni pitje in pijanost, ampak življenjski problemi, ki jih pitje prinaša s seboj. To so zlasti:

– alkoholikova družina postaja razrvana, nesrečna, žena živčna, otroci zanemarjeni, pogostoma nevrotični in prestopniški;

– alkoholiku se začne krhati zdravje, oboleva mu želodec, jetra, živčevje, v poznejših fazah bolezni postane tudi spolno impotenten;

– postopoma se alkoholik začne obnašati čedalje bolj neprijetno in ljudem postaja odvraten; vsi razen „pivskih bratcev“ se ga začno obzirno izogibati;

– končno se začno tudi alkoholikovi problemi na delovnem mestu: slabo dela, pije že zjutraj in dopoldne na delu, ne zanesejo se več nanj, „plave“ pokriva z enodnevnimi dopusti, ima veliko bolniškega staleža, nesrečen pri delu, botruje alkohol... Toda problemi na delovnem mestu se ponavadi začno pojavljati šele deset let potem,

ko je alkoholik že uničil in razvrval svojo družino in svoje zdravje.

Alkoholikov krog je začaran, nazaj ne more več, če bi še tako rad. Odvisnost je železna zakonitost organizma in dobra volja nič ne pomaga.

Edina možna pot, ki preseka začaran krog alkoholikovih problemov, je sodobno zdravljenje alkoholika in vse njegove družine. Ob alkoholiku je namreč zbolela vsa družina in zato se morajo urediti vsi skupaj. To ni zdravljenje z zdravili, ampak skupinski postopek, kjer se zdravniki naučijo zdravo živeti, urediti probleme v družini, da postane skladna, da se preusmerijo v zdrave dejavnosti, ki jim prinašajo življenjsko zadovoljstvo namesto pivskega užitka.

Pri alkoholizmu ni tako bistveno čezmerno pitje kot čedalje bolj čudno vedenje človeka, ki preveč pije, njegov zveržen odnos do drugih, do dela in do odgovornosti ter težave, ki nastajajo zaradi pitja.

V delovni organizaciji je alkoholizem vprašanje reda in delovne discipline. Razširi se lahko samo tam, kjer ne vlada red in se ne zahteva dosledna delovna disciplina od slehernega člana kolektiva, in enako tam, kjer tolerirajo, da propadajo sodelavci. Torej je alkoholizem nekega delavca problem njegove neposredne delovne enote, njenih samoupravnih organov (zlasti disciplinske komisije, komisija za delovna razmerja in delavskega sveta), sindikata in drugih družbenopolitičnih organizacij ter odgovornih delavcev, ne pa zgolj problem zdravstvene, socialne in kadrovske službe. Te službe so na razpolago za strokovno pomoč pri reševanju problemov alkoholizma v delovni organizaciji, če se le-ta zavzame, da jih bo ustrezno reševala. Če se pa te službe same lotijo reševanja brez iniciative in sodelovanja samoupravnih in vodstvenih organov ter družbenopolitičnih organizacij, ne more biti zaželjenih uspehov.

Noben alkoholik se ne odloči za zdravljenje sam od sebe, ampak šele na pritisk domačih in delovne organizacije; ponavadi na postopek za razvezo zakona in disciplinsko prenehanje delovnega razmerja. Seveda mora biti v tj neizprosni zahtevi, da se alkoholik zdravi, pridružena tudi pripravljenost pomagati mu pri zdravljenju. Zato pa je zelo kratkovidno in netovariško, če ga sodelavci in vodstvo „ščitijo“ in spregledujejo njegove prekrške. Med drugim je to tudi znak, da so samo naklonjeni čezmernemu pitju ali pa vsaj zelo neosveščeni za problematiko alkoholizma in reševanje le-te.

Delavca, ki čezmerno pije in krši delovne obveznosti, obravnava disciplinska komisija, ki mu izreče ukrep prenehanja delovnega razmerja in odloži izvršitev sklepa, če se zdravi in ureja. Prepričevanja in pogovor v poznejših obdobjih alkoholizma nič ne koristijo, zato so nesmiselni in celo škodljivi, ker mobilizirajo pri alkoholiku podzavestne obrambne mehanizme, ki onemogočijo privolitev v zdravljenje.

Delovno tekmovanje kovinarjev

Priprave za republiško delovno tekmovanje kovinarjev, ki bo junija v naši regiji, tečejo po programu. V naši delovni organizaciji bo tekmovanje delavcev brusilcev. Da bi ga lahko uspešno pripravili, smo se odločili, da v letošnjem letu prvič v IMV in v novomeški ter trebanjski občini pripravimo občinsko tekmovanje kovinarjev. V črnomaljski občini je ta zvrst tekmovanja že utežena.

V okviru občinskega odbora delavcev proizvodnje in predelave kovin ter v dogovoru z MS ZS za Dolenjsko, je bil formiran iniciativni pripravljalni odbor. Še v tem mesecu bodo vse sindikalne organizacije, vodstva TOZD in samoupravni organi prejeli razpis tekmovanja kovinarjev. Na podlagi tega bodo določena mesta (TOZD) kjer se bodo vršila občinska ali regijska tekmovanja kovinarjev, ki bodo hkrati tudi zbirna tekmovanja za nastop in sodelovanje na

POJASNILO

Nekaterim delavcem IMV TOZD TAP Brežice pojasnjujemo, da se večji prostor v prvem nadstropju tega tozda, v katerem je med ostalim tudi 33 miz, imenuje JEDILNICA in ne KADILNICA.

Poudarit moram, da alkoholizem ni bolezen kot so druge bolezni, ampak predvsem motnja v funkcioniranju osebnosti, motnja v družinskih odnosih in pri odnosih v delovnem okolju. Vse te motnje pa se dajo uspešno popraviti samo tam, kjer nastajajo, torej v delovnem okolju in v družini, ne pa v neki izolirani bolnišnici, kjer bi alkoholik, ki je čisto sposoben za delo, ležal kot kak drug bolnik.

Sodelovanje delovnega okolja je obvezno.

Po Ramovšu
Leko V.

republiškem shodu kovinarjev. Navedena tekmovanja bodo v naslednjih poklicih: strugarji, rezkalci, orodjarji, brusilci, varilci (CO₂, obločno plamensko in argonsko), livarji, ključavničarji, kovači, avtomehaniki (Diesel in OTTO). Za nekatere od navedenih poklicev bodo tekmovanja tudi v naši delovni organizaciji. Razpis in podrobnejše informacije bomo sproti objavljali v Kurirju in Informatorju.

Pripravljalni
odbor

IMV KURIR izdaja delovna organizacija Industrija motornih vozil Novo mesto – Izhaja vsakih 14 dni v 6000 izvodih – Ureja uredniški odbor: Artur Galič, Simo Gogič, Milka Bevc, Ernest Sečen, Jasna Šinkovec, Tomaž Vovk in Jože Zadel – Glavni in odgovorni urednik Simo Gogič – Uredništvo in uprava: Novo mesto, Zagrebška c. 18/20 – Grafična priprava: DITC Novo mesto, TOZD Grafika tisk: TOZD Tiskarna Novo mesto.

Hitrost pa taka

Tovariš Adolf Trplan, delegat TOZD ZIF Ljubljana v delavskem svetu DO IMV, nas je 8. marca opoldne obvestil, da je pravkar prejel vabilo za 14. sejo. Zanimivost je v tem, da smo omenjeno vabilo poslali iz Centra za informiranje 2. marca, seja pa je bila 5. marca. In še nekaj: skladišče rezervnih delov Renault, kjer dela tovariš Trplan, je nekaj korakov oddaljeno od tajništva službe prodaje rezervnih delov, ki je dolžno poskrbeti za sprotno razdeljevanje pošte. Baje, da to ni prvi primer!